

2009

KOMMUNEDELPLAN FOR KULTUR 2010-2020
PLANGRUNNLAG

SANDNES KOMMUNE

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Befolkning og kulturbruk	5
1.1	Befolkning	5
1.2	Befolkningens kulturvaner og interesser	6
2	Kulturinstitusjoner i Sandnes	8
2.1	Vitenfabrikken	8
2.2	Sandnes kulturhus	9
2.3	SF Kino Stavanger/Sandnes AS	9
2.4	KinoKino	10
3	Fritidskulturlivet	10
4	Barne- og ungdomskultur	11
5	Profesjonelt kulturliv	11
6	Kultur og næring	13
7	Kulturarrangementer og festivaler	13
8	Kulturarenaer	14
9	Kultur i kommunens organisasjon	16
9.1	Fritid	16
9.2	Sandnes bibliotek	17
9.3	Sandnes kulturskole	18
9.4	Park og idrett	20
9.5	Den kulturelle skolesekken	20
9.6	Kultur	20
9.7	Andre kommunale enheter	21
10	Kommunen i regionen	23
11	Utviklingen av kulturbudsjettene i kommunen	24
12	Dagens virkemidler i kulturarbeidet i kommunen	25
12.1	Tilskuddsordninger	25
12.2	Tjenesteleveranser	27
13	Evalueringsrapport av strategisk kulturplan 2005-2010, Ungdomsstrategien (2007) og Handlingsplan for Sandnes kulturskole (2004)	27
13.1	Strategisk kulturplan	27
13.2	Ungdomsstrategi 2007 – 2010	30
13.3	Handlingsplan for Sandnes kulturskole (2004)	31
13.4	Kommuneplanen	32
14	Nasjonale føringer	33
15	Regionale føringer	34
16	Utfordringer for kulturarbeidet i Sandnes	35
17	To scenarier	37
17.1	Scenario 1: Kommunen har gjennomført en bevisst satsing på kultur over et bredt spekter. 37	
17.2	Scenario 2: Kommunen har holdt bevilgninger og innsats på noenlunde samme nominelle nivå som i dag	38

Figurliste

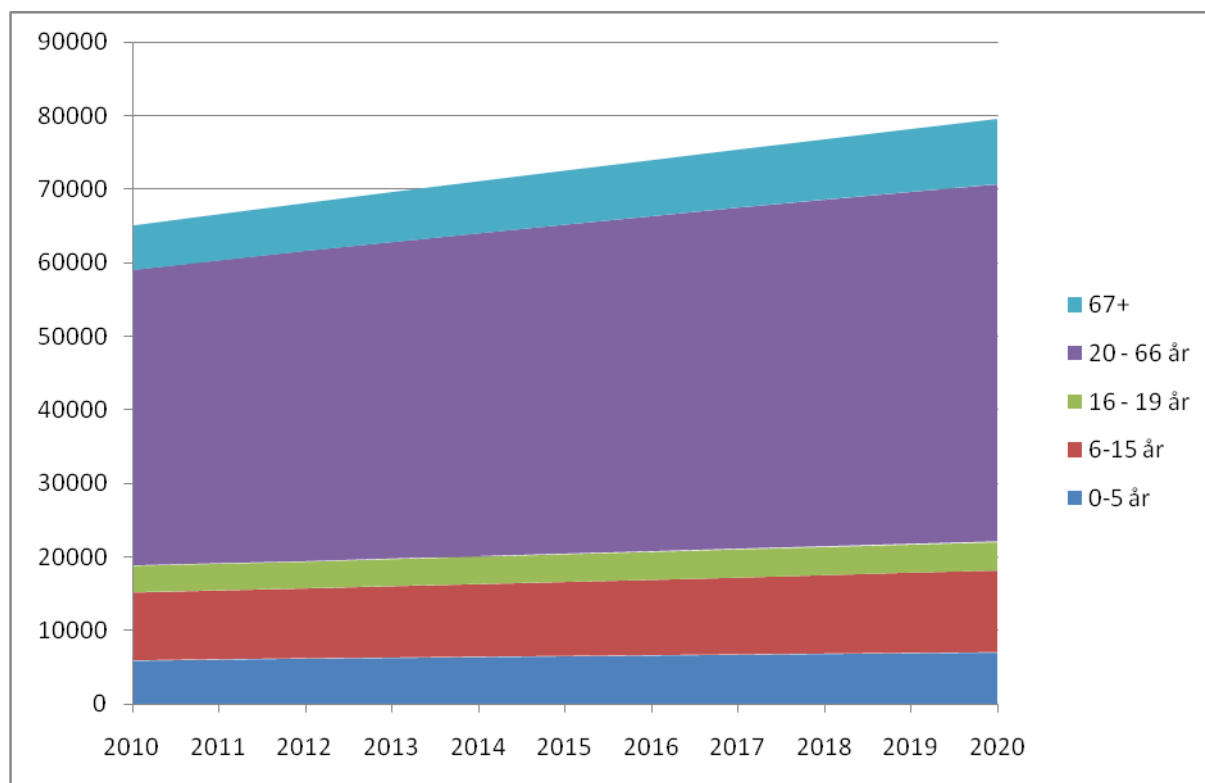
Figur 2: Skjematisk oversikt over kultur i kommunens organisasjon	16
Figur 4: Netto kostnader og årsverk 2005 - 2009. Kilde: Kommunens regnskap og kulturskolens resultatvurderinger. Fra 2008 inkluderer tallene ett årsverk og kr. 50 000 i driftsmidler til prosjektet Drama i Sandnes.....	19
Figur 5: Elever, elevplasser og ventelister skoleårene 2004/2005 – 2008/2009. Kilde: Grunnskolens informasjonssystem (GSI).....	19
Figur 6: Fordeling av elevplasser på ulike undervisningstilbud skoleåret 2008/2009. Prosent. Kilde: GSI	20
Figur 7: Skjematisk oversikt over Sandnes' deltagelse i regionalt kultursamarbeid	23
Figur 8: Netto utgifter til kultur 2002 - 2008. Kilde: Kostra.....	24
Figur 9: Netto driftsutgifter kultur i prosent av totale netto driftsutgifter for kommunen 2002 – 2008: Kilde: Kostra.....	24

Liste over tabeller

Tabell 1: Befolkningens kulturaktivitet. Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006.....	6
Tabell 2: Oversikt over hvor Sandnes' befolkning utøver forskjellige aktiviteter. Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006.....	6
Tabell 3: Grad av interesse og tilfredshet med ulike kulturtilbud: Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006.....	7
Tabell 4: Befolkningens oppfatning av dagens prioritering av kultur og ønsket prioritering. Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006.....	8
Tabell 5: Tilskudd og publikum ved Vitenfabrikken 2003 - 2009	8
Tabell 7: SF Kino Stavanger Sandnes AS i tall	9
Tabell 8: Oversikt over kulturarenaer i Sandnes	14
Tabell 9: Besøk i fritidsklubb	17
Tabell 10: Besøk i bydelshus og fritidssentre drevet av Fritid.....	17
Tabell 11: Sandnes bibliotek i tall.....	18
Tabell 12: Sandnes bibliotek sammenlignet med andre kommuner (2007)	18
Tabell 13: Regnskap resultatenheter kultur 2005 - 2008, budsjett 2009.....	21
Tabell 14: Driftstilskudd 2005 - 2009	25
Tabell 15: Oversikt over tilskudd til åpne kulturarrangementer og kunstneriske produksjoner og prosjekter 2004 - 2009	26
Tabell 16: Tilskudd til nasjonale og internasjonale idrettsarrangement 2006 - 2009.....	27
Tabell 17: Status for gjennomføring av ulike tiltak i gjeldende kulturplan	27
Tabell 18: Gjennomføring av tiltak i Ungdomsstrategien	30
Tabell 19: Gjennomføring av tiltak i handlingsplanen for kulturskolen	31
Tabell 20: Føringer for kulturarbeid i gjeldende kommuneplan	32
Tabell 21: Lover og stortingsmeldinger med betydning for kulturområdet	33

1 BEFOLKNING OG KULTURBRUK

1.1 Befolkning

Figur 1: Befolkningsfremskrivning middels nasjonal vekst 2010 - 2020. Kilde: SSB

Ved SSBs alternativ middels nasjonal vekst vil folketallet i Sandnes i planperioden stige fra 63 431 1. januar 2009 til 79 487 i 2020. De ulike aldersgruppens andel av befolkningen vil i hovedsak være som i dag. På kulturområdet som på alle andre områder av kommunens virksomhet vil en økt befolkning kreve volumendringer i kommunens innsats selv med et tjenestetilbud pr innbygger som i dag. I 2009 utgjør 1. og 2. generasjons innvandrere fra andre land 12,4% av befolkningen. Denne andelen må forventes å øke. Dette vil også stille nye krav til innhold i og utforming av kulturtilbudene i Sandnes, både for å fremme integrering av nyankomne og for å dekke opp for nye kulturinteresser i innvandrerbefolkningen og i befolkningen for øvrig.

I perioden 2000 – 2007 har andelen av befolkningen over 16 år med universitets- eller høyskoleutdanning økt fra 20,5% til 24,1%. Samtidig har andelen av befolkningen over 16 år med grunnskole eller videregående skole som høyeste fullførte utdanning sunket fra 77,8 % til 70,6 %. Kulturbruk henger nøye sammen med utdanning¹. Dette er et forhold som er godt dokumentert i ulike nasjonale statistikker og er et forhold som har holdt seg over tid. Utviklingen i befolkningens utdanningsnivå må påregnes å fortsette. I Sandnes er det i kommuneplanen og sentrumsplanen lagt sterk vekt på å etablere kompetansekreverende og kreative arbeidsplasser i sentrum. Dette vil stille krav til flere og bedre kulturtilbud både som stimulanse til lokalisering i Sandnes og for å gi ønskede tilbud til en endret befolkning.

¹ VAAGE (2007), Kultur- og mediebruk i forandring, s 6

1.2 Befolkningens kulturvaner og interesser

Høsten 2006 ble det gjennomført en stor undersøkelse av innbyggernes kulturbruk og kulturinteresse i de 4 kommunene på Nord-Jæren.

Tabell 1: Befolkningens kulturaktivitet. Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006

	Hele landet	Sandnes	Stavanger	Sola	Randaberg
Leser bøker*	82	77	80	73	79
Mosjonerer*	70	89	91	88	89
Går på restaurant/café etc.*	69	86	90	83	86
Går på bibliotek*	46	44	45	51	55
Går på museum	42	40	58	38	45
Går i teater eller opera	37	40	58	47	55
Går på musikal/revy	36	47	58	54	57
Går på idrettsarrangement*	35	23	28	22	23
Går på kunstutstilling	32	41	53	32	39
Går på dans/diskotek*	28	39	38	34	35
Følger barn på fritidsaktivitet*	25	42	39	44	48
Går til gudstjeneste*	23	37	32	30	39
Går på klassisk konsert	20	16	32	18	20
Går på popkonsert	20	51	59	53	59
Går på ballett-/danseforestilling	10	6	15	11	8
Synger/spiller i korps*	8	4	6	5	10

* = 1-5 ganger i halvåret eller oftere. Øvrige = 1 gang i året eller oftere.

I de tilfeller der Kulturundersøkelsen splitter aktivitetene, legges den hyppigste aktiviteten til grunn.

Tabellen over viser hvor ofte befolkningen i Sandnes utfører ulike kulturaktiviteter. Generelt kan det sies at en i Sandnes utfører slike aktiviteter omtrent som landsgjennomsnittet, mens en for en rekke av aktivitetene ligger noe under Stavanger.

Undersøkelsen viser også hvor i regionen befolkningen utfører ulike aktiviteter.

Tabell 2: Oversikt over hvor Sandnes' befolkning utøver forskjellige aktiviteter. Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006.

Bosted Sandnes	Aktivitetssted				
	Stav	San	Sol	Ran	And
Kino	44	93	0	0	2
Egen mosjon	18	89	9	2	17
Restaurant/Café	75	92	3	0	14
Friluftsområde	33	93	26	10	39
Bibliotek	14	76	0	0	2
Popkonsert	55	54	5	0	10

Revy	62	42	4	0	3
Teater	67	19	1	0	0
Museum	61	28	4	0	10
Musikal	37	41	12	0	1
Festival u/ inngangspenger	44	51	3	1	9
Idrettsarrangement	37	42	5	3	10
Dans/diskotek	42	51	0	0	5
Religiøst møte	16	55	0	0	3
Festival m/inngangspenger	38	43	3	1	10
Kunstutstilling	35	45	4	1	14
Barns fritidsaktivitet	4	47	2	1	3
Foreningsarbeid	10	32	1	0	3
Idrett selv	8	33	1	0	2
Klassisk konsert	26	22	4	0	3
Ballett/danseforestilling	9	18	5	0	0
Annen aktivitet	8	19	0	0	1
Opera	6	16	1	0	0
Syng i kor	3	4	0	0	0
Spille i korps	1	4	0	0	1

Som det fremgår av Tabell 2 så er det en betydelig "kulturlekkasje" særlig til Stavanger på mange områder. Dette handler ikke bare om en likeverdig utbytting av aktivitetssted. Undersøkelsen viser klart at en langt mindre andel av Stavanger befolkning bruker kulturtilbud i Sandnes. Unntaket er først og fremst opera og dans, hvor andelen av Stavangers innbyggere som bruker tilbud i Sandnes er likere. Stavanger skal realisere sin Bjergstedvisjon med etablering av nytt konserthus i 2011. Det samlede miljøet vil inneholde to store konsertsaler, utendørs amfi, universitetsutdanning og videregående opplæring i musikk dans og drama og Stavanger kulturskole. Vi må påregne at dette sterke miljøet vil stille Sandnes overfor nye utfordringer. Samtidig er Stavanger i ferd med å etablere et nytt tungt kunstsenter for en rekke kunstarter på Tou scene som også vil ha potensial for å trekke utøvere og publikum til Stavanger.

Undersøkelsen spør også om hva folk er interesserte i og hvor fornøyde de er med tilbudene. I tabellen under har vi satt sammen dette for å gi en indikasjon på om tilbudene er tilpasset interessen for ulike kulturområder.

Tabell 3: Grad av interesse og tilfredshet med ulike kulturtilbud: Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006

Grad av interesse		Grad av fornøydhets i egen kommune	
Interesseområde	Svært eller litt interessert (Av en skala med 4 graderinger)	Svært eller litt fornøyde (6, 5 og 4) på en skala fra 1 - 6)	
		Tilbud	
Litteratur	70,1	76,6	Bibliotek
Teater	58,6	35,3	Teaterforestillinger
Opera	15	12,6	Operaforestillinger
Ballett/Dans	22,2	12,6	Ballett- og danseforestillinger
Musikal	58,5	34,8	Musikaler
Revy	74,2	39,3	Revyer
Billedkunst	48,7	34,4	Billedkunst
Museum	50,7	30,8	Museumsutstillinger
Klassisk musikk	31,3	23,4	Klassiske konserter
Populærmusikk	75,3	46,1	Konserter med populærmusikk
Rock	60,7		Ikke undersøkt
Jazz	27,6		Ikke undersøkt
Film	89,6	83,9	Kinoforestillinger
Idrett	66,6	49,2	Idrettsarrangementer
		50,3	Organisert idrettsaktivitet
Ikke undersøkt		51,7	Festivaler
Friluftsliv	86,6	87,3	Friluftsområder

Tabellen gir en indikasjon på at vi på de fleste områder har en noe større interesse enn vi har tilfredshet med tilsvarende kulturtilbud. På områdene litteratur/bibliotek, film/kino og friluftsliv synes det å være godt samsvar mellom interesse og tilfredshet med tilbudene.

Det er også i undersøkelsen spurt om hvordan en mener kommunen prioriterer kultur og hvordan en mener kultur burde prioriteres.

Tabell 4: Befolkningens oppfatning av dagens prioritering av kultur og ønsket prioritering. Kilde: Regional kulturundersøkelse 2006.

	Sandnes		Alle kommunene	
	Prioriteres i dag	Bør prioriteres	Prioriteres i dag	Bør prioriteres
Svært stor eller stor grad	62,8	82,7	67,1	83,7
Svært liten eller ganske liten grad	21,0	10,0	18,1	8,4
Vet ikke	16,2	7,3	14,8	7,9

Det er en større andel av befolkningen som mener at kultur bør prioriteres i svært stor eller ganske stor grad enn det er som mener at så skjer i dag. Det kan synes som det isolert sett er dekning i befolkningen for en økt prioritering på kulturområdet.

2 KULTURINSTITUSJONER I SANDNES

Med kulturinstitusjoner menes i denne sammenheng offentlig (del)finansierte kulturinstitusjoner som ikke er del av kommunens ordinære driftsorganisasjon. I Sandnes har vi tre etablerte institusjoner, Jærmuseets avdeling Vitenfabrikken, Sandnes kulturhus og SF kino Stavanger/Sandnes. I tillegg vil en ny institusjon, KinoKino åpne dørene 9. september 2009. Av disse er det bare Jærmuseet som mottar faste statlige eller fylkeskommunale driftstilskudd. Både Sandnes kulturhus og KinoKino mottar i 2009 prosjekttilskudd fra staten og Rogaland fylkeskommune.

2.1 Vitenfabrikken

Vitenfabrikken er etablert som en avdeling av Jærmuseet siden 1. mai 2002. Avdelingsleder er underlagt direktøren for Stiftinga Jærmuseet. Sandnes kommunes driftstilskudd til museet er todelt. En del er en kontingent til stiftelsen beregnet med et kronebeløp pr innbygger. Den andre delen er et vertskommunetilskudd som i sin helhet går til Vitenfabrikken. Byggetrinn 1 ble åpnet i mai 2008. Kommunens bidrag til byggetrinn 1 var på 30 mill kr. I tillegg bevilget kommunen 1 mill kr til arkitektkonkurransen.

Tabell 5: Tilskudd og publikum ved Vitenfabrikken 2003 - 2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kommunalt tilskudd	2 464 323	2 764 500	2 809 393	2 840 680	2 872 950	4 036 428	4 614 012
Antall publikum	4 508	9 521	28 041	10 888	4 439	46 631	31 799*

* Pr 20. mai 2009

Arbeidet med byggetrinn 1 startet opp høsten 2006 og forklarer publikumsnedgangen i 2006 og 2007. For 2009 er det budsjettert med 60 000 besøkende. Besøket så langt tyder på at det faktiske besøket blir større.

2.2 Sandnes kulturhus

Sandnes kulturhus er organisert som kommunalt foretak.

Tabell 6: Økonomi og aktivitet ved Sandnes kulturhus

	2005	2006	2007	2008
Publikum	64 868	64 991	70 332	76 609
Antall arrangement	224	229	209	245
Andel lokale arrangører	64%	53%	61%	58,5%
Andel egne arrangementer	22%	26%	19%	25%
Brutto utgifter	17 857 263	18 049 815	23 364 531	31 550 571
Kommunalt tilskudd* &	5 315 300	5 273 461	5 592 507	5 461 000
Driftsresultat	50 098	247 609	286 522	0
Medgåtte årsverk	12,5	12,3	12,6	12,8
Av dette faste &	8,8	8,9	8,5	8,8

* Inkluderer både rammetilskudd og andre overføringer.

& I 2007 ble en stilling som prosjektleder arrangement tilbakeført til resultatenhets Kultur. Samtidig ble driftsbudsjettet for arrangementer overført til Kultur.

Sandnes kulturhus har musikkdramatikk og dans som særlige satsingsfelt. Satsingen på dans er i perioden 2007 – 2009 organisert gjennom prosjektet Regional Arena for Samtidsdans (RAS). Prosjektet er støttet av Stavanger 2008, Rogaland fylkeskommune og Norsk kulturråd. Satsingen på musikkdramatikk og opera er styrket fra 2009 med en egen øremerket bevilgning fra Sandnes kommune til egenproduksjoner. Sandnes kulturhus har søkt Norsk Kulturråd, Kultur- og Kirkedepartementet og Rogaland fylkeskommune om videreføring av RAS fra 2010. Videre er det i samarbeid med Stavanger og Haugesund kommuner og Rogaland fylkeskommune utarbeidet et forslag til etablering av et regionalt selskap for opera og musikkdramatikk. Søknad er sendt til Kultur- og Kirkedepartementet om statstilskudd som regionopera fra 2010.

2.3 SF Kino Stavanger/Sandnes AS

Kinodriften i Sandnes er organisert gjennom SF Kino Stavanger/Sandnes AS. Stavanger kommune eier 33,15% av aksjene, Sandnes kommune eier 17,85%. SF Kino AS eier 49%. SF Kino Stavanger/Sandnes AS har konsesjon for visning av film i Vågen AMFI for 7 saler med inntil 900 sitteplasser. I tillegg er det utarbeidet en samarbeidsavtale mellom KinoKino og SF Kino Stavanger/Sandnes AS hvor KinoKino kan vise film på SF Kino Stavanger/Sandnes AS' konsesjon. I den forbindelse er SF Kinos konsesjon utvidet til også å gjelde sal 1, 2 og 3 i KinoKino for ett år. Avtalen sikrer full økonomisk og programmeringsmessig uavhengighet mellom samarbeidspartnerne.

Tabell 7: SF Kino Stavanger Sandnes AS i tall

	2006	2007	2008
Årsresultat	319 805	2 240 245	6 624 237
Publikum i Sandnes	306 269	286 486	312 842
Publikum totalt	765 634	706 497	765 960
Sandnes i prosent av totalt	40 %	41 %	41 %

I samarbeid med Haugesund kommune, Rogaland fylkeskommune, Stavanger kommune og Den Norske Filmfestivalen i Haugesund arrangerer SF Kino Stavanger/Sandnes AS en filmfestival i Sta-

vanger og Sandnes. Festivalen ble første gang arrangert i 2008 og finansieres av Stavanger og Sandnes kommuner og Rogaland fylkeskommune samt Film og Kino. Festivalen ledes foreløpig av en styringsgruppe som består av kultursjefene i Stavanger og Sandnes og direktøren for SF Kino Stavanger/Sandnes AS. Sandnes kommunes bidrag til festivalen i år er på kr 150 000.

2.4 KinoKino

KinoKino ble etablert som eget kommunalt foretak ved bystyrets vedtak i sak B-36/09. Formålet med institusjonen er:

1. *Foretaket skal være en ledende screeningarena og møteplass for nyskapende kunstformidling. Gjennom kreativ bruk av teknologi i video, film, elektronisk kunst, animasjon, tegneserier og andre kunstneriske uttrykk, skal senteret initiere og invitere til nye uttrykks- og formidlingsformer og nye samarbeidskonstellasjoner.*
  2. *I Sandnes kommune har foretaket en sentral kulturpolitisk oppgave mht. å fremme interessen og respekten for samtidskunst og for filmen som kunststart. Foretaket skal tilby allsidig utvalg av kunst og film basert på kvalitetskriterier og tilbud rettet mot unge og nyetablerte utøvere.*
  3. *Foretaket skal legge vekt på samarbeidsprosjekter, etablere allianser og fellesskap med samarbeidspartnere som har samme eller likeartet målsetning.*
- Foretaket skal ikke ha erverv som formål og skal ikke gi økonomisk utbytte.*

Senteret er etablert i et tett samarbeid med de aktuelle kunstnermiljøene, og det er opprettet en egen programkomite som skal utforme programforslag.

Institusjonen er ny i sitt slag i Norge og har vakt nasjonal oppmerksomhet. Norsk kulturråd har bidratt med midler både under arbeidet med forprosjektet og til oppstart. Det samme har Rogaland fylkeskommune.

Det er i Sak B-36/09 gitt et årlig driftsbudsjett på 4 095 000. I tillegg ble det i perioderapport 1 gitt et ekstra tilskudd på kr 1 400 000.

3 FRITIDSKULTURLIVET

Fritidskulturlivet er en samlebetegnelse på det kulturlivet som i hovedsak ivaretas av lag og foreninger. Dette vil i all hovedsak være ikke-profesjonell kultur, men det kan være elementer av profesjonalitet i arbeidet, både i form av ulike samarbeidsproduksjoner og i form av innleide instruktører.

Fritidskulturlivets organisasjoner arbeider innenfor en rekke områder. De største er idrett og sang og musikk. Begge disse har egne paraplyorganisasjoner; Sandnes idrettsråd og Sandnes musikkråd.

Sandnes kommune gir tilskudd til de fritidsorganisasjoner som har tilbud til barn og unge. Utviklingen for disse organisasjonene har vist at medlemstallet har hatt en svak nedgang, mens antallet unge i aldersgruppen 0-25 har steget. Nedgangen har vært størst for generelle barne- og ungdomsorganisasjoner, mens idrett har hatt en svak økning. En årsak kan være at det kommunale driftstilskuddet har stått stille i mange år. Men dette er neppe hele forklaringen. Organisasjonenes evne til fornyelse, den samlede mengden tilbud og generelt tidspress kan alle være delforklaringer på utviklingen. Det vil være viktig i løpet av planprosessen å gjennomføre en diskusjon med fritidskulturlivet for å finne mulige forklaringer på denne nedgangen i medlemstall.

4 BARNE- OG UNGDOMSKULTUR

Sandnes er en ung by. 36% av befolkningen var ved inngangen til året under 25 år. Innenfor kulturområdet er kommunens viktigste virkemidler knyttet opp til virksomheten til Fritid og Sandnes kulturskole. Også organisasjonslivet er svært viktige medspillere i arbeidet for barn og unge i Sandnes. Kirken og andre religiøse organisasjoner gjør en stor jobb innenfor sine områder. Allikevel er det en stor utfordring å øke tilbudet i takt med etterspørselen samtidig som man har den fleksibiliteten som er helt essensielt på et område hvor mange kulturuttrykk og aktivitetsformer skifter. Fritid har i de senere årene fått reduserte budsjetter samtidig som stadig nye boligområder skal nås med tilbud. Utbygging av nye boligområder vil stille krav til økt innsats på dette området. Det vil gjelde både i form av tilskudd til frivillige lag og foreninger og i form av tilrettelagte tilbud gjennom Fritid. Det er et særlig behov for å sikre at alle barn og ungdom, uavhengig av livssyn, gis et åpent tilbud.

Kulturskolen sliter med store ventelister. Det er bare bevilgninger til nye lærerstillinger som kan redusere disse, med mindre man øker egenandelene, med den fare for ekskludering som ligger i dette. Vi vet fra tidligere brukerundersøkelser at virksomheten gir et godt tilbud til elevene. Videre vet vi at over 89% av elevene bruker ferdighetene i andre sammenhenger, hvor særlig familie, skole, kor og korps kan nyte godt av elevenes ferdigheter. Kulturskolen er dermed en resurs både for eleven, for familien, for skolen og for det frivillige kulturlivet.

5 PROFESJONELT KULTURLIV

Gjennom virksomheten spesielt til Sandnes kulturhus gis Sandnes' befolkning et godt og variert tilbud av utøvende kultur. Kulturhuset har særlig satset på opera og musikkdramatikk, både med egne produksjoner, gjennom samarbeid med semiprofesjonelle tiltak i regi av Sandnes Opera og Operettekompani og gjennom andre profesjonelle arrangementer. Bystyret har bevilget kr 200 000 pr år til egenproduksjon av musikkteater ved kulturhuset. Videre har kulturhuset gjennomført en langvarig satsing på dans. Denne er organisert gjennom prosjektet RAS, Regional Arena for Samtidsdans, som er gjennomført i perioden 2007 – 2010. Pr januar 2009 hadde prosjektet hatt 5 300 tilskuere til forestillingene. Det er søkt om tilskudd fra Kultur- og kirke departementet om tilskudd til videre drift fra 2010, og bystyret har gitt en tilleggsbevilgning på kr 100 000 for å sikre virksomheten ut 2009.

Sandnes har, i samarbeid med Stavanger kommune, SF Kino Stavanger/Sandnes AS og Den norske filmfestivalen startet en filmfestival som går i etterkant av Den norske filmfestivalen. Den finansieres av de samarbeidende kommunene, Rogaland fylkeskommune og Film og kino. Det pågår nå arbeid for å etablere et organisatorisk og finansielt grunnlag for videre arbeid med filmfestivalen.

Fra 2009 av har Sandnes kommune etablert en ordning for formidling av profesjonelle kulturtilbud til eldre, med spesiell fokus på beboerne på institusjonene. Tiltaket er finansiert av Sandnes kommune og Kultur- og kirke departementet under ordningen Den kulturelle spaserstokken. Tilbudet organiseres av kultur i et samarbeid med Levekår og de enkelte BOASene.

I de senere årene har en sett en tendens til økt kulturformidlingsvirksomhet ved noen av byens utesteder. Dette gjelder kanskje særlig Sandnes brygge, hvor blant andre Humorfestivalen har gjennomført flere arrangementer, og Tribute, hvor Sandnes rockeklubb og Sandnes bluesklubb gjennomfører sine konserter. I tillegg arrangeres det lørdagsjazz på Hotell Residence.

Tradisjonelt har kirken vært en viktig arena for konserter og kulturarrangementer. I Kostra rapporteres slike tiltak fra og med 2006. Kostratallene viser at kirken i Sandnes arrangerer 1 slikt arrangement pr 1000 innbyggere, mens gjennomsnittet for ASSS-kommunene eksklusive Oslo er på rundt 2. Dette kan ha flere forklaringer, en kan være at mange av de øvrige byene har domkirker, en annen kan være at også det kommunale tilskuddet til kirkene i Sandnes er noe lavere enn for de øvrige kommunene. En tredje forklaring kan være at det også henger sammen med menighetenes prioritering. Søknadene fra kirke og menigheter om tilskudd til åpne kulturarrangement har gått noe ned de senere årene.

Når det gjelder formidling av billedkunst er Sandnes på trappene til en ny situasjon gjennom etableringen av KinoKino. Tidligere har kommunen i hovedsak engasjert seg i formidling av billedkunst gjennom støtte til Sandnes kunstforening. Kunstforeningen har gjennomført et mindre antall utstillinger hvert år. Fra høsten 2009 flytter de inn i KinoKino og vil der arrangere egne utstillinger i tillegg til det som programmeres av KinoKino selv. Det er utarbeidet egen samarbeidsavtale mellom KinoKino og kunstforeningen.

Kommunen eier også selv billedkunst, både i form av utsmykking av nye bygg og i form av utsmykking plassert i offentlige rom. Dette reguleres gjennom et eget utsmykkingsreglement. Reglementet er fra 1991 og har behov for oppdatering. Det er imidlertid ikke etablert gode ordninger for forvaltning og synliggjøring av kunsten. Det er utarbeidet en oversikt over skulptur i kommunen som er tilgjengelig på nettet, mens det ikke er utarbeidet noen slik oversikt over kommunens samlede kunstsamling.

Selv om Sandnes på noen områder er sterk på kulturformidling, har vi svake ordninger for profesjonell kulturproduksjon. Sandnes kommune gir sterkt redusert husleie til Stasjon K i den gamle brannstasjonen hvor 17 kunstnere arbeider for tiden. Videre gis det noen ad hoc tilskudd til profesjonell kulturproduksjon gjennom tilskuddsordningen for kunstneriske produksjoner og prosjekter. Dette har særlig kommet danseprosjekter til gode. Det har vært gitt produksjonstilskudd hvert år til *dybwikdans*, og andre produksjoner har også mottatt mindre beløp.

KinoKino vil gjennom etablering av et mediaverksted gi billedkunstnere og filmarbeidere muligheter til å arbeide over kortere tidsrom. Det er etablert et samarbeid med Filmkraft Rogaland på dette området. Sandnes gir i dag ikke tilskudd til Filmkraft Rogaland. Dette spørsmålet vil måtte reises igjen på bakgrunn av at Filmkraft Rogaland gjennom KinoKino vil øke sin aktivitet i byen.

Sammen med fylkeskommunen driver Sandnes kommune kunstnerprogrammet Artists in Residence. Kommunen stiller atelier og bolig til rådighet for en periode for kunstnere fra hele verden. Tilbudet er populært og det er lang flere søknader enn det er plasser til rådighet.

Gjennom RAS har Sandnes kulturhus gitt noen regionale ensembler tilgang til prøvelokaler i stille perioder i kulturhuset. En videreføring av RAS vil stille krav til bedre tilgang til prøvelokaler, og det arbeides nå med å løse denne utfordringen.

6 KULTUR OG NÆRING

Kommuneplanen legger betydelig vekt på å styrke kulturnæringene i Sandnes. Vi har lite av fakta å støtte oss til. Et arbeidsnotat fra IRIS datert 25. april 2007 viser at andelen sysselsatte pr 1000 innbyggere innenfor kultur- og underholdningssektoren (NACE-kode 92) sank fra 6,1 til 4,2 fra 2001 til 2005. På samme tid steg den i Stavanger fra 8,8 til 9,6.

IRIS ga i mai ut en undersøkelse av kreative næringer i Rogaland. Det kom svar fra til sammen 620 bedrifter, de fleste enkeltpersonforetak. Kultursjefen har fått laget en kjøring på dataene for Sandnes. Fra Sandnes kom det inn svar fra 82 bedrifter. Av disse var 62 enkeltpersonforetak. Den største andelen, 37,6% av de 82 var engasjert i skapende kunst mot 35,5% i de andre kommunene. 15,8% av respondentene hadde mottatt oppstarttilskudd fra offentlige myndigheter mot 20,4% i de øvrige kommunene. 48,7% av respondentene i Sandnes var lokalisert innenfor sentrumsområdet, mot 52% i de øvrige kommunene. 76,3% av respondentene mente at tilgang til rimelige lokale var viktig for lokaliseringen. 64 bedrifter svarte på spørsmål om de hadde kontakt med Stavangerregionens næringsutvalg. 87,5% svarte nei, mot 93,2% i andre kommuner. 46,9% av de som svarte på spørsmålet (66) mente at offentlige myndigheter og forvaltning bidro i nokså liten eller liten grad til ansattes faglige oppdatering, mot 50,8% i de øvrige kommunene.

Stavangerregionen næringsutvikling har utarbeidet en strategi- og handlingsplan for kulturnæringene i Stavangerregionen. Planen er presentert politisk i Sandnes (Sak F37-09). Det er utarbeidet 5 strategier for arbeidet:

- 1. Bygge ut den kulturelle infrastrukturen i form av bedre produksjonsfasiliteter for kunstnere og kulturvirksomhet.*
- 2. Arbeide for å styrke kapitaltilgangen.*
- 3. Tilrettelegge for at flere kunstnere og kulturvirksomheter søker nasjonale og internasjonale partnere og finansiering*
- 4. Styrke kompetanseutviklingen og bidra til publikumsbyggingen*
- 5. Styrke etablerte og ta initiativ til etablering av nye fora for kontakt og nettverksbygging mellom kultur- og næringslivsaktørene*

5 av de foreslåtte tiltakene foreslås spesifikt gjennomført i Sandnes. Av disse er det igangsatt arbeid med 4.

7 KULTURARRANGEMENTER OG FESTIVALER

Sandnes har lite av større rent kulturelle festivaler. Både bluesfestivalen og Classic Rock har måttet legge inn årene av ulike årsaker. I 2008 gjennomførte Fritid Barnas by. Ved siden av å være en storartet manifestasjon av barne- og ungdomskultur i byen, presenterte den også et bredt spekter av profesjonell kultur for målgruppen. Festivalen er planlagt gjentatt som del av jubileumsprogrammet i 2010. Eventyruka er et årlig tiltak som arrangeres av Kultur i et samarbeid med Sandnes sentrum, Sandnes kulturskole, Lundehaugen videregående skole, Sandnes kulturhus, Den kulturelle skolesekken og en rekke skoler og barnehager. Det gis tilbud om fortellerstunder til samtlige skoler i Sandnes. Uken avsluttes med en Eventyrsti i Sandvedparken som i 2008 trakk 7000 mennesker til parken.

Blink er et populært arrangement som når store publikumsgrupper og som gir positiv oppmerksomhet til Sandnes, ikke minst gjennom fjernsynsoverføringene. Sandnes kommune bevilger 600 000 kr til arrangementet og leverer også betydelige tekniske tjenester.

Sammenlignet med andre byer bruker Sandnes lite midler på slike festivaler, tilskuddsbudsjettet er ikke innrettet på den størrelsesordenen vi snakker om i denne sammenheng. Til sammenligning kan det trekkes frem at Blink alene får mer i kommunalt tilskudd enn samtlige tilskudd til andre kulturarrangementer i Sandnes. De øremerkede driftsmidlene til kulturarrangementer på Kulturs budsjett (700 000) brukes i sin helhet til å arrangere 17. mai, Eventyruka, Den kulturelle spaserstokken, samt et mindre beløp til kulturinnslag på Blink. Andre festivaler må konkurrere om de generelle tilskuddsmidlene.

8 KULTURARENAER

Tabell 8: Oversikt over kulturarenaer i Sandnes

		Høle	Riska	Sviland	Hana	Austrått	Figgjo	Ganddal	Sandved	Malmheim	Soma	Stangeland	Trones og sentrum	Lura	Sum
A-bygg	Bydelshus	1	1	3		1		1		1			0	0	8
C-bygg	Religiøse	2	4	2	1	2		1		2	2		4		20
	Grendahus	2	3	1							1		2	1	10
	Speider o.l.	2	3	1	2								2	1	11
Andre typer bygg	Kommunale kulturhus, fritidssentre		1					1				1	1	1	5
	Bibliotek	1	1										1		3
	Kino												1		1
	Museer						3						1		4
	Kirker	1	3	1	1	1			1	1	1		2	1	13
Sum		9	16	8	4	4	3	3	1	4	4	1	14	4	75

Sandnes kommune yter økonomisk støtte til bydelshusene på Høle, Riska, Sviland (3 stk), Austrått, Ganddal og Malmheim. I sentrum betjener Sandnes kulturhus, Vitenfabrikken, Sandnes kulturskole og fra september 2009 også KinoKino ikke bare hele kommunen, men også regionen. Kirkene i kommunen er også viktige kulturarenaer, og med den fremtidige samlokaliseringen av Vågen videregående skole og kulturskolen vil kommunen få en betydelig økning i antall fremførings- og produksjonsfasiliteter. Endelig leier kommunen ut atelierer til billedkunstnere til sterkt reduserte priser i den gamle brannstasjonen. Lokalene disponeres av Stasjon K som for tiden utgjøres av 17 billedkunstnere.

Det nye bygget til Vågen videregående skole vil romme bl.a.:

- En fullt utstyrt konsertsal med plass til 380 tilhørere
- Tre blackbox scener, 80-100 m²
- Fire dansesaler, 100-120 m²
- Orkester rom, kor rom, prosjekt rom
- Musikkbarnehage
- Formgivingssal/verksted på 325m² + mezzanin 175 m²

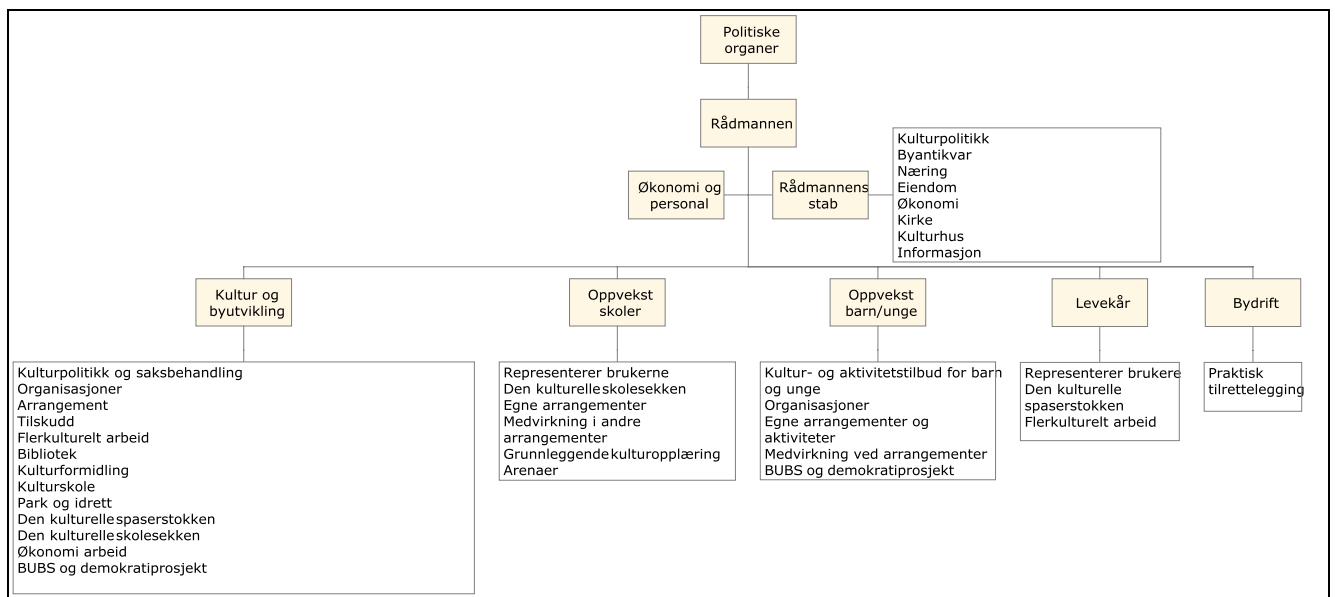
Lokalene vil i stor grad være i bruk til videregående skole, kulturskolen og elevenes egenaktivitet og vil i liten grad være tilgjengelige for andre på permanent basis. Det vil imidlertid være mulig å bruke lokalene til enkelte prosjekter/forestillinger også for andre. En må påregne at spesielt konsertsalen vil kunne bli et konkurrerende alternativ til Sandnes kulturhus.

Sentrumsområdene og de "gamle" bydelene synes godt dekket. I de private bydelshusene som i dag får tilskudd er det en stor utfordring å sørge for tilstrekkelig vedlikehold, noe som ble dokumentert gjennom en rapport om bydelshusene som ble utarbeidet høsten 2006 i utvalgssak 67/06. Tilskuddene til de private bydelshusene er redusert fra 1,425 mill kr i 2002 til 0,829 mill kr i 2009. Reduksjonen har betydd dårligere vedlikehold og et større fokus på inntektsgivende arrangementer. Tilskuddsordningens formål er å gjøre det mulig for lag og foreninger å skaffe seg egnede lokaler til en overkommelig pris. Det samme formålet har tilskuddsordningen for husleietilskudd i Sandnes kulturhus. Også her har tilskuddsordningen gradvis blitt svekket i forhold til behovet, med samme nominelle bevilgning nå som i 2000.

I tillegg til de lokalene som er listet opp i **Tabell 8: Oversikt over kulturarenaer i Sandnes**, er også skolene i bruk for kulturformål. Erfaring viser at muligheten for lag og foreninger til å bruke skolene varierer fra skole til skole, avhengig av skolens utforming og rektors retningslinjer på den enkelte skole. I de nye bydelene er det nå en utfordring å få plass hus med bydelshusfunksjoner som både kan gi plass til generelt organisasjonsarbeid og til ulike former for ungdomsaktiviteter. I kommuneplanen er et av tiltakene under dybdeområde sunn by "Legge til rette for møteplasser for barn og unge som er politisk og religiøst nøytrale". Det samme sies om møtesteder for eldre.

Kommunen er godt dekket med arenaer for konserter og forestillinger. Det er imidlertid et stort behov for permanente øvingslokaler, særlig for rytmisk musikk og ulike former for profesjonell kulturproduksjon. Særlig vil en videreføring av RAS nødvendiggjøre øvingslokaler for dansere. Det arbeides nå med en utredning om hvordan dette skal kunne etableres i sammenheng med Sandnes kulturhus.

9 KULTUR I KOMMUNENS ORGANISASJON

Figur 2: Skjematisk oversikt over kultur i kommunens organisasjon

Kulturfeltet er stort og ansvar for kulturarbeid faller innenfor en rekke tjenesteområder og resultat-enheter. Hovedtyngden av virksomheten er plassert under tjenesteområdet Kultur og byutvikling med resultatenehetene Kultur, Sandnes bibliotek, Park og idrett og Sandnes kulturskole. Fritid ligger under Oppvekst barn/unge mens Den kulturelle skolesekken drives av Oppvekst skoler i et samarbeid med Kultur og byutvikling.

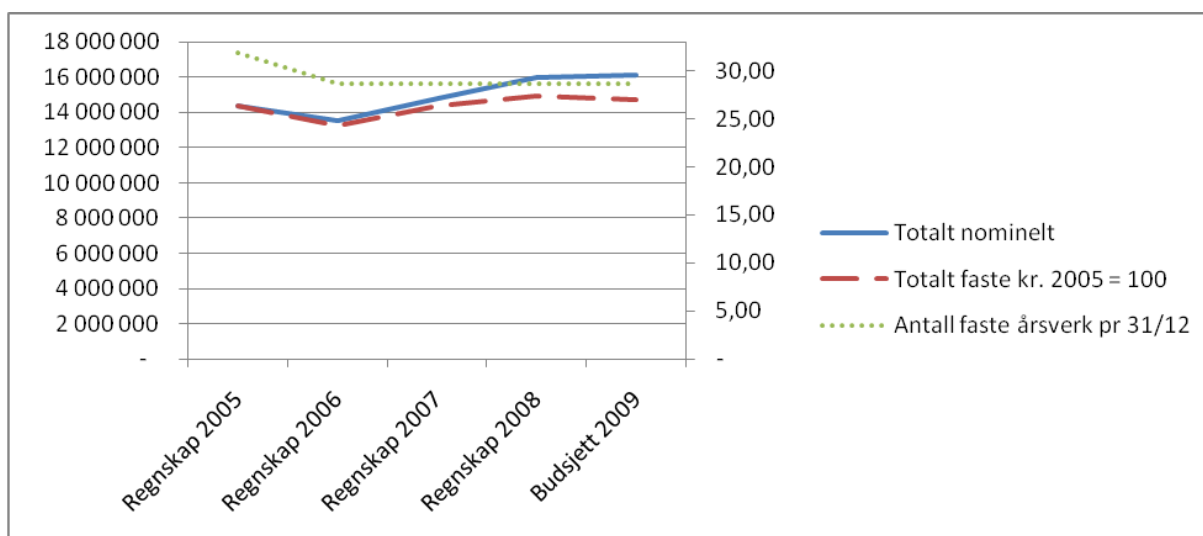
Sandnes kulturhus og KinoKino er skilt ut som egne kommunale foretak. Kommunikasjonen med foretakene går dels direkte fra rådmannen/rådmannens stab og dels fra kultur. Tilskuddene til foretakene er plassert på kulturs budsjett. Vitenfabrikken er opprettet som en avdeling under Stiftinga Jærmuseet. Driftsavtaler og avtaler om utbygging er utarbeidet av rådmannens stab, mens den daglige kontakten ivaretas av Kultur. Tilskuddet til museet er plassert på kulturs budsjett.

Spørsmålet om fremtidig organisering av kulturområdet ble lagt frem for bystyret i sak B10/07. Der ble byantikvarstillingen opprettet og arrangement ble flyttet fra Sandnes kulturhus til Kultur. Samtidig signaliserte rådmannen at fremtidig organisering på området skulle drøftes i forbindelse med tilsetting av ny kultursjef.

9.1 Fritid

Resultatenheten Fritid er underlagt Oppvekst barn/unge og følgende ansvarsområder:

- Drift av to fritidssentre, ungdomstilbud i sentrum og to bydelshus
- Prosjekt for utredning av fritidstilbud i bydelene Hana, Austrått og Bogafjell
- Tilrettelegging av kultur- og fritidsaktiviteter for utviklingshemmede og for mennesker med psykiske lidelser
- Tilrettelegging av kulturarrangement og kunst- og kulturformidling til barn og unge
- Barn og unges bystyre og ungdomsrådet

Figur 3: Økonomi og årsverk Fritid 2005 – 2009. Kilde: Kommunens regnskaper og resultatvurdering for Fritid

Figur 3 viser en oversikt over økonomi og antall faste årsverk i Fritid. Aspervika fritidssenter ble avviklet i 2006. I stedet ble det igangsatt et tiltak med åpen hall på Hana og Austrått. Tilbudet skal utvides til Sørøsthallen og Giskehallen fra høsten 2009 uten at budsjettene er økt.

Tabell 9: Besøk i fritidsklubb

	2005	2006	2007	2008
Lura; ungdomstilbud og barneteater	4 541	3 959	3 893	3 065
Riska; junior, ungdomsklubb og allidrett	2 924	3 131	3 118	3 530
Ganddal; Junior og ungdomsklubb	7 863	7 778	6 075	5 322
Ungdomstilbud i sentrum	9 881	8 526	4 566	7 107
Fritid øst/Åpen hall		400	2 079	2 886
Totalt	25 209	23 794	19 731	21 910

Tabell 9 viser besøkene i fritidsklubbene. Dette er barne- og ungdomsaktiviteter som drives av Fritid.

Tabell 10: Besøk i bydelshus og fritidssentre drevet av Fritid

	2005	2006	2007	2008
Lura bydelshus	61 335	62 806	60 933	59 081
Riska fritidssenter	12 970	17 482	17 485	20 519
Ganddal fritidssenter	22 655	15 606	19 997	12 778
Varatun gård	28 126	28 988	32 411	32 839
L54		8 836	7 905	12 191
Totalt	125 086	133 718	138 731	137 408

Tabell 10 viser besøkene i bydelshus og fritidssentre. Dette inkluderer også allment utleie av lokaler som ikke er spesifikt ungdomsrettet.

9.2 Sandnes bibliotek

Biblioteket har som oppgave å nå flest mulig av kommunens innbyggere med kvalitativ informasjon, kunnskap og opplevelse.

Biblioteket består av Sandnes bibliotek med filialer på Riska og Høle. Avdelingene disponerer ca 5250 m². Biblioteket har 17,31 årsverk. Bibliotekets totale mediebestand er på 181 454.

I tillegg har biblioteket 61 pc-er hvorav 32 er til bruk for publikum.

Bibliotekets viktigste tjenester er:

- Utlån av bøker og andre medier til barn og voksne
- Pc-er med kontorstøtteprogram, internett og andre databaseprogram
- Lese- og studieplasser
- Lokalhistorisk samling
- Desentralisering av tilbud ved filialer og oppsøkende virksomhet

Tabell 11: Sandnes bibliotek i tall

Utlån:	2009	2008	2007	2006	2005
Sandnes bibliotek		294 248	291 642	292 678	313 199
Riska filial		24 531	25 468	22 757	22 883
Høle filial		12 763	12 528	12 335	11 566
Sum		331 542	329 638	327 693	346 486
Besøk:					
Besøk; fysisk		239 118	241 618	245 425	273 454
Besøk via nett		206 064	123 660	88 039	66 160
Sum		445 182	365 278	333 464	339 614
Regnskap/budsjett 2009	13 202 000	13 093 222	12 303 049	11 984 152	11 381 522

Tabell 12: Sandnes bibliotek sammenlignet med andre kommuner (2007)

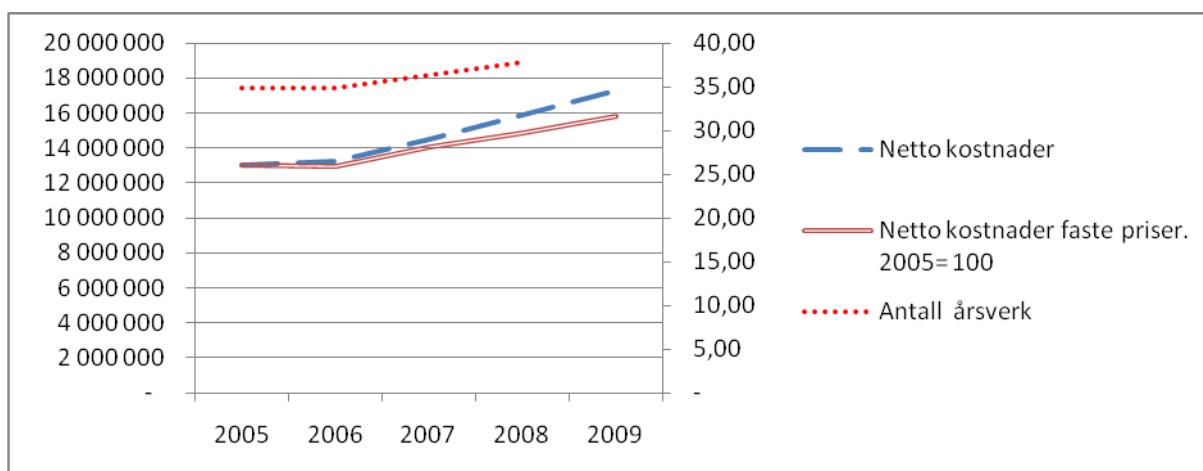
Kommune	Bærum	Drammen	Skien	Kristiansand	Stavanger	Sandnes
Innbyggere	106 932	58 730	50 696	77 840	117 315	60 507
Driftsutgifter pr. innbygger	268,06	481,76	244,79	276,80	349,47	219,61
Media pr innbygger	38,18	24,16	35,14	29,60	37,29	24,09
Utlån pr innbygger	5,70	4,78	4,08	5,64	5,97	5,46
Personale pr 1000 innbyggere	0,47	0,46	0,42	0,41	0,41	0,27
Utlån pr årsverk	12 142	10 397	9 711	13 762	14 561	19 086

Tallene viser at Sandnes bibliotek har oppnådd et meget bra utlånsresultat sett i forhold til ressursbruk. Sandnes bibliotek har lavest beløp pr innbygger til kjøp av bøker og andre medier, og har en svært lav bemanning i forhold til de andre kommunene.

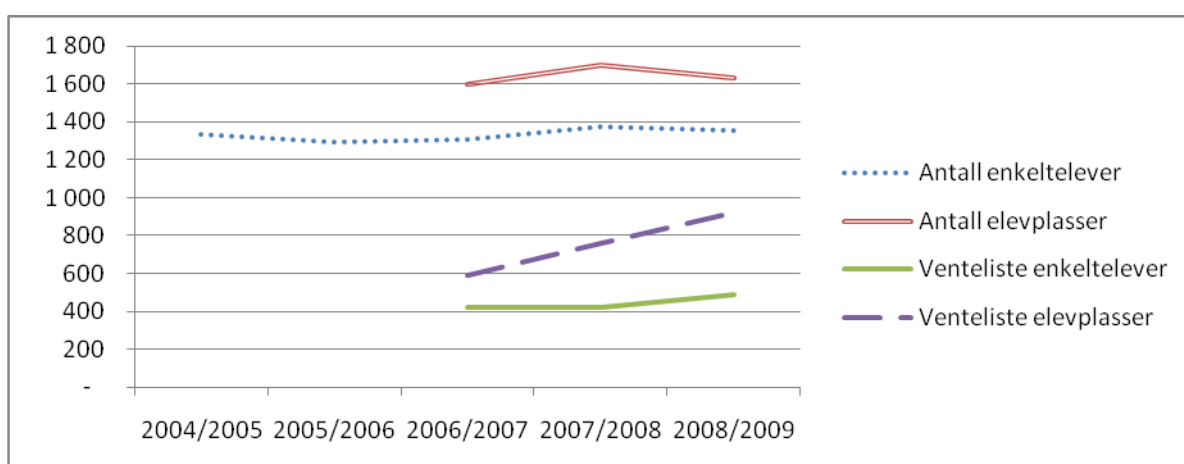
9.3 Sandnes kulturskole

Sandnes kulturskole er underlagt tjenesteområdet kultur og byutvikling. Kulturskolen gir:

- Individuell og gruppeundervisning i musikk, dans, drama, bildende kunst og skapende skrivning
- Tilbud om musikkbarnehage og musikk ved livets begynnelse
- Tilbud om ensemblespill /sang i orkester og kor. Skolen driver tre kor og tre orkestre
- Tilbud om dirigenter og instruktører til skolekorps og skolekor. Elevene her er ikke regnet inn i kulturskolens elevtall slik det rapporteres i Grunnskolens informasjonssystem (GSI)
- Bymusikerstillinger til Sandnes orkesterforening. Ca 2,5 årsverk gis til orkesterforeningen. Denne tjenesten er avgjørende for at orkesterforeningen skal kunne fylle de oppgaver som forventes, blant annet når det gjelder opera og operette.
- Fra 2008 driver kulturskolen prosjektet Drama i Sandnes. I de nedenstående opplysninger om økonomi og årsverk ligger 1 årsverk og kr. 50 000 i driftsmidler til prosjektet inkludert fra 2008.

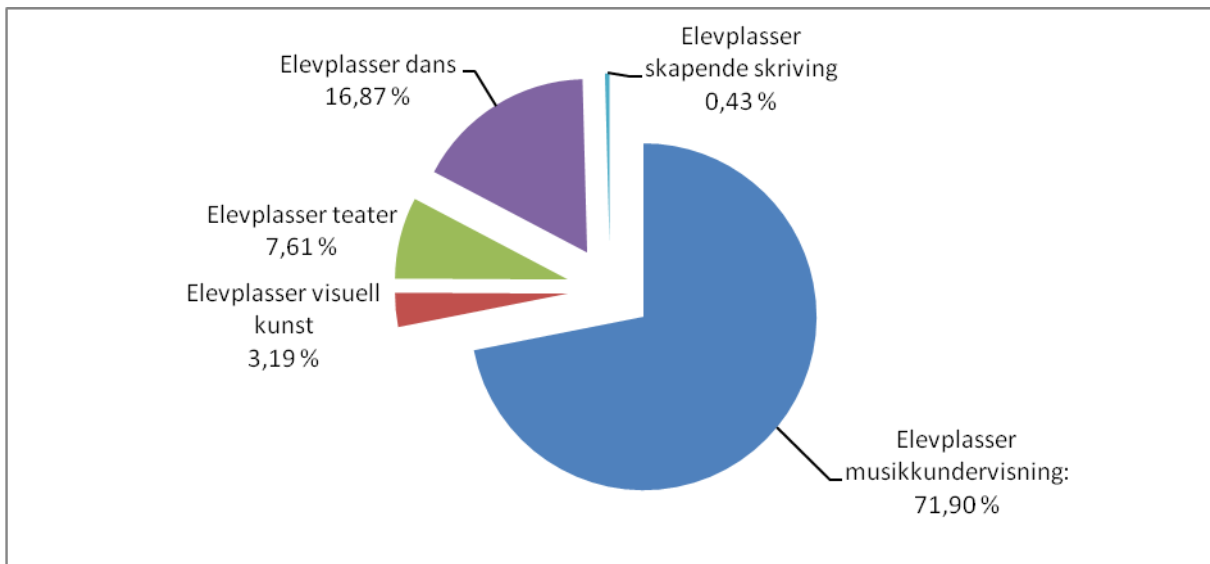

Figur 4: Netto kostnader og årsverk 2005 - 2009. Kilde: Kommunens regnskap og kulturskolens resultatvurderinger. Fra 2008 inkluderer tallene ett årsverk og kr. 50 000 i driftsmidler til prosjektet Drama i Sandnes.

Figur 5: Elever, elevplasser og ventelister skoleårene 2004/2005 – 2008/2009. Kilde: Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Enkeltelever betyr enkeltindivider som gis, evt ikke gis et tilbud gjennom kulturskolen. Noen elever deltar på flere undervisningstilbud. En elev som deltar i 2 undervisningstilbud har 2 elevplasser. Fra skoleåret 2006/2007 har statistikkene opplysninger både om enkeltelever og elevplasser. Kulturskolen har i perioden ikke maktet å øke antallet enkeltelever eller antallet elevplasser. Dette har ført til en økning i antallet elever på ventelister. Samtidig har antallet barn og unge i Sandnes vokst i perioden. I disse tallene er ikke medtatt barn og unge som får instruksjon i skolekorps og skolekor uten å være registrert som elev i kulturskolen på annen måte. I 2008 var det 615 medlemmer i korps og kor som fikk instruksjon fra kulturskolen. Flere av disse vil imidlertid også være registrerte elever i kulturskolen.

Figur 6: Fordeling av elevplasser på ulike undervisningstilbud skoleåret 2008/2009. Prosent. Kilde: GSI

Det langt mest populære undervisningstilbud i kulturskolen er musikk. Også i ventelistene ønsker de langt fleste musikkundervisning.

9.4 Park og idrett

Park og idrett har ansvar for kommunens arbeid med idrett. Denne planen skal ikke omfatte det arbeid som dekkes innenfor någjeldende handlingsplan for idrett. Park produserer også tidvis kulturopplevelser i natur, som f. eks. 2008-prosjektet Natureventyr.

9.5 Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken gir tilbud om kulturopplevelser til alle barn i grunnskolen. Tilbudene finansieres dels gjennom tilskudd fra Kultur- og kirke departementet formidlet gjennom Rogaland fylkeskommune og dels ved kommunale bevilgninger. I skoleåret 2007/2008 var totale kostnader ved ordningen kr 1 156 000. Av dette ble kr 490 000 dekket av kommunale bevilgninger. Det ble bevilget tilskudd til 17 produksjoner som ble vist for ca 24 000 elever. I tillegg kommer at flere av produksjonene også ble vist som åpne forestillinger. DKS administreres av fagstab Oppvekst skoler mens regnskapet føres over Kultur. Programmet legges av en gruppe bestående av representanter for fagstab Oppvekst skole, Fritid, Sandnes kulturskole og Sandnes bibliotek. På hver skole er det utnevnt kulturkontakter.

9.6 Kultur

Om Kultur heter det i sak B-47/03:

Kultur skal arbeide på tvers av kommunalsjefenes ansvarsområder og i tett samspill med kulturlivet i Sandnes. Flerkulturelt arbeid, kulturvern, utsmykking og tilskudd til frivillig foreningsliv inngår i enheten. Enheten ledes av kultursjef som rapporterer til kommunalsjef for kultur og byutvikling. Kultursjef er som strategisk aktør rådgiver for rådmannsnivået.

Resultatenhet Kultur har følgende arbeidsoppgaver:

- Tilrettelegging for kunst- og kulturopplevelser
- Kunstnerisk utsmykking

- Gjennomføring kulturarrangementer, bl a 17. mai, Eventyruka og Den kulturelle spaserstokken
- Utredning, planlegging og økonomistyring innenfor kulturområdet
- Forvaltning av og veiledning om interne og eksterne tilskuddsordninger til kulturformål
- Samordnings- og rådgivningsfunksjon i forhold til frivillig og offentlig kulturarbeid
- Flerkulturelt arbeid
- Oppfølging av tilskudd til Sandnes kulturhus, Stiftinga Jærmuseet og Sandnes kirkelige fellesråd
- Tilskudd til andre trossamfunn
- Regionalt kultursamarbeid
- Navnesaker

Enheten har i 2009 6,9 årsverk. I de senere årene er Kulturvern flyttet til rådmannens stab, mens arrangement er flyttet til Kultur fra Sandnes kulturhus.

Tabell 13: Regnskap resultatenehet kultur 2005 - 2008, budsjett 2009

	2005	2006	2007	2008	2009 budsjett
Administrativ ledelse	-75 000		247	2 400	
Den kulturelle skolesekken		394 198	367 040	387 579	340 000
Fritidstilbud for barn og unge	1 482 434	1 059 136	1 606 005	1 519 127	1 533 000
Kulturvern	497 375	668 623	478 470	-1 400	
Film				150 000	150 000
Tilskudd til museer	2 909 393	2 840 680	2 821 964	4 040 803	4 614 000
Tilskudd og veiledning til kunst og kulturformål	2 580 272	2 766 535	3 894 851	4 496 821	6 047 000
Kulturhus	4 912 000	4 707 461	4 623 000	4 264 000	6 200 000
Tilskudd til sang- og musikkorganisasjoner	492 900	378 000	45 000	125	
Bydelshus/Grendehus	864 700	579 985	579 000	829 000	829 000
Kulturarrangementer	30 000		820 253	1 257 086	1 055 000
Flerkulturelt arbeid	337 276	554 648	545 117	299 756	661 000
Allmenn kulturforvaltning	1 894 090	2 649 379	2 587 394	2 037 108	2 633 000
Husleie og drift av egne lokaler				296 622	250 000
Sandnes kirkelige fellesråd		17 770 064	18 411 999	19 197 941	20 164 000
Tilskudd til andre trossamfunn	1 883 961	1 815 376	1 912 664	4 296 462	2 600 000
Sum	17 809 401	36 184 085	38 693 004	43 073 430	47 076 000
Tilskudd til kirken er ført på kommunaldirektørens budsjett frem til 2006					
DKS ble ført på fritidstilbud barn og unge i 2005					
Arrangement ble overført fra Sandnes kulturhus til Kultur i 2007					
Kulturvern ble overført til rådmannens stab i 2008					
KinoKino opprettet som eget KF i 2009. Utgifter vil etterhvert bli ført som tilskudd til kunstformål.					

For en rekke av tilskuddene som føres over Kulturs budsjett, utfører Kultur en ren økonomijobb. I saker som gjelder de kommunale foretakene, Jærmuseet/Vitenfabrikken og tilskuddene til Den norske kirke, foretas saksbehandling i rådmannens stab. Kultursjef er rådmannens observatør i styret for Sandnes kulturhus.

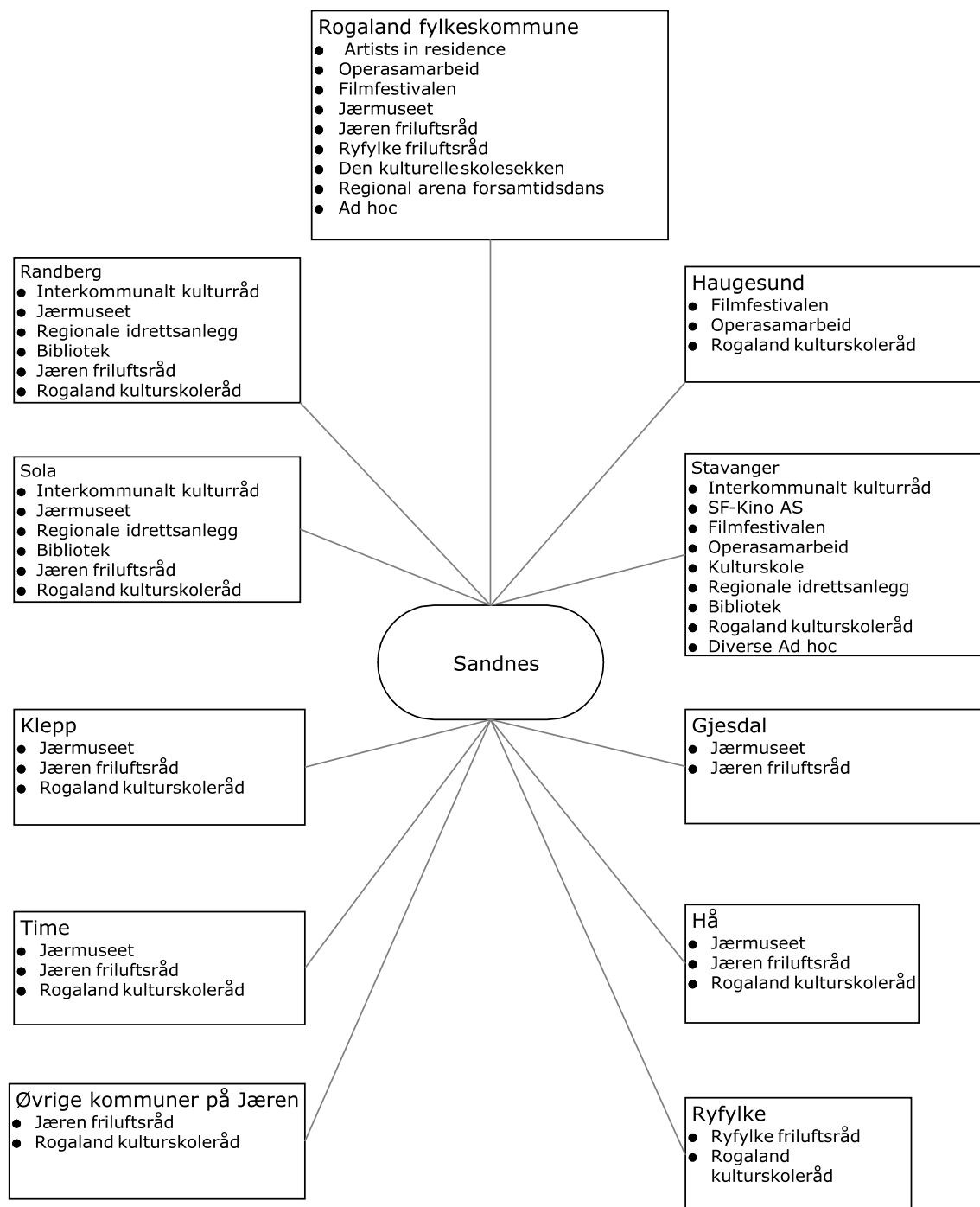
9.7 Andre kommunale enheter

I tillegg til det arbeidet som gjøres i de resultatenehetene som har spesifikke kulturoppgaver, er også andre enheter engasjert på ulikt vis i kulturoppgaver. Kommunalteknikk og Sandnes bydrift driver

praktisk tilrettelegging for store og små arrangementer. I tillegg har Kommunalteknikk gjennom prosjektet Watercolours og Lanternen tatt på seg oppgaver som gjelder bruk av estetikk i byforming. Byplans arbeid har rent estetiske sider ved seg, men de legger også vesentlige føringer for hvordan de ulike miljøene legger til rette for kulturaktivitet og opplevelse. Park og idrett har ved siden av sine idrettslige oppgaver også gjennomført egne kulturarrangement og bistått vesentlig ved andre.

Skolene gir gjennom Den kulturelle skolesekken et kulturtilbud til sine elever og er helt grunnleggende som formidlere av basiskunnskap på en rekke kulturområder. Levekår samarbeider med Kultur om å gi sine brukere et tilpasset kulturtilbud.

10 KOMMUNEN I REGIONEN

Figur 7: Skjematisk oversikt over Sandnes' deltagelse i regionalt kultursamarbeid

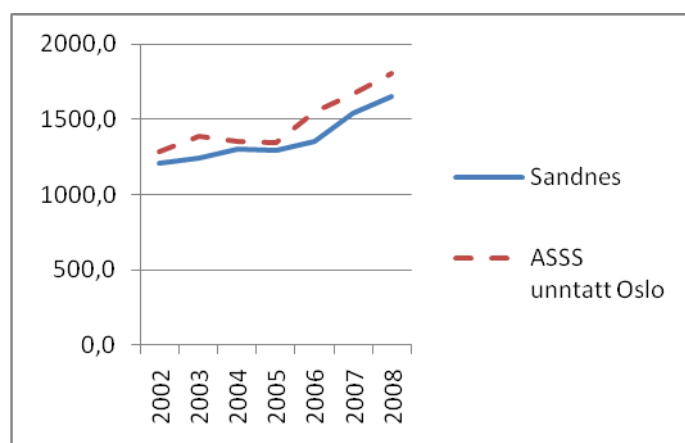
Sandnes kommune er en aktiv deltager i regionalt kultursamarbeid. Sammen med de tre andre kommunene på Nord-Jæren er det etablert et interkommunalt kulturråd med representanter fra kulturutvalgene i de respektive kommunene. Kultursjefene i de fire kommunene møtes jevnlig.

Sandnes kommune samarbeider med kommunene på Jæren om Jærmuseet og Jæren friluftsråd, og med kommunene i Ryfylke om Ryfylke friluftsråd. Kulturskolen deltar i Rogaland kulturskoleråd, og Sandnes bibliotek deltar i biblioteksamarbeidet på Nord-Jæren.

Samarbeidet med Rogaland fylkeskommune har økt i de senere årene. Fylkeskommunen er en viktig bidragsyter til Stiftinga Jærmuseet. Videre har fylkeskommunen gjennom RUP-midler støttet RAS og KinoKino. Sammen med fylkeskommunen og Stavanger og Haugesund kommune har Sandnes kommune utarbeidet et forslag til et regionalt operaselskap som har gått til Kultur- og Kirkedepartementet som søknad om tilskudd til regionopera. Videre gir Rogaland fylkeskommune tilskudd til filmfestivalen i Stavanger/Sandnes i samarbeid med Stavanger, Haugesund og Sandnes kommuner. Fylkeskommunen gir også tilskudd til Jæren og Ryfylke friluftsråd. Det er hyppig kontakt mellom kommunen og fylkeskommunen på kulturområdet, og fylkeskommunen har også bidratt ved å støtte opp om kommunens søknad om tilskudd til RAS overfor Norsk kulturråd og Kultur- og kirkedepartementet.

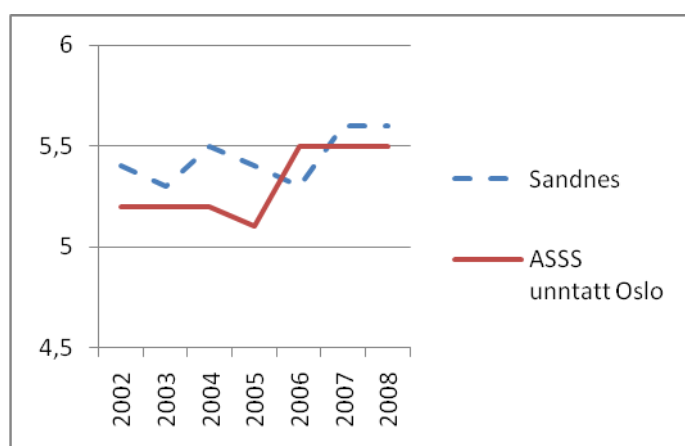
11 UTVIKLINGEN AV KULTURBUDSJETTENE I KOMMUNEN

I det følgende tas det utgangspunkt i KOSTRA-tall for Sandnes kommune sammenlignet med ASSS-kommunene. Oslo er ikke tatt med fordi kommunen både har kommunale og fylkeskommunale oppgaver. Ulike kulturformål regnskapsføres på en rekke av kommunens resultatenheter.

Figur 8: Netto utgifter til kultur 2002 - 2008. Kilde: Kostra

Figur 8 viser en utvikling i bevilgningene fra kr 1 206 til kr 1 605 pr innbygger i perioden 2002 – 2008. Tallet gir en indikasjon på behovsdekning og viser at Sandnes bruker noe mindre pr innbygger enn de øvrige sammenlignbare kommunene.

Figur 9: Netto driftsutgifter kultur i prosent av totale netto driftsutgifter for kommunen 2002 – 2008: Kilde: Kostra

Andelen kulturbevilgninger av kommunens totale netto driftsutgifter gir et uttrykk for prioritering av kultur. Det fremgår at Sandnes med unntak av 2006 har prioritert kultur noe høyere enn sammenlignbare kommuner. En skal imidlertid være klar over at disse tallene alene ikke gir et fullgodt inntrykk av den totale offentlige innsatsen i kommunene. Staten og fylkeskommunen bevilger betydelige beløp til kulturinstitusjoner i noen av disse kommunene. Dette tilskuddet betales direkte til kulturinstitusjonene og er ikke synlige i KOSTRA-tallene. Derfor gir ikke

KOSTRA-tallene et fullstendig bilde av det offentlige kulturtilbudet i de enkelte kommunene. I Sandnes er slike statlige og regionale tilskudd små og går i all hovedsak til Vitenfabrikken.

12 DAGENS VIRKEMIDLER I KULTURARBEIDET I KOMMUNEN

Sandnes kommune bruker en rekke virkemidler i kulturarbeidet. På noen områder organiserer kommunen selv tjenestetilbud enten gjennom egen driftsorganisasjon eller gjennom kommunale foretak. På andre områder gir kommunen tilskudd. Dette gjelder både tilskudd til ulike fritidsaktiviteter og til profesjonelle kulturtiltak. Endelig har kommunen løpende kontakt med kulturlivet i kommunen gjennom ulike former for møter, dialog og tiltak for kompetanseheving.

12.1 Tilskuddsordninger

Det er utarbeidet et eget tilskuddsreglement for tilskudd til ulike kulturformål, vedtatt i Utvalg for kultur og oppvekst i sak 75/05. For tilskuddsordningene som administreres av Kultur, legges det frem en sak for utvalget i januar hvert år hvor fordeling av tilskuddsmidlene på de ulike ordningene vedtas. Tilskuddsbudsjettet har på de fleste områder stått stille siden 2000, og er i noen tilfeller redusert.

12.1.1 Driftstilskudd

Driftstilskudd gis til lag og foreninger som driver aktiviteter for barn og unge med de begrensningene som følger av Retningslinjer for tilskudd til kulturtiltak. For idrettsorganisasjonene administreres tilskuddene av Park og idrett, mens tilskuddene for de øvrige organisasjonene forvaltes av Kultur.

Tabell 14: Driftstilskudd 2005 - 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Driftstilskudd Sandnes idrettsråd	60 000	67 000	70 000	70 000	85 000
Driftstilskudd til idrettsorganisasjoner	970 000	862 000	970 000	926 650	818 400
Driftstilskudd til Sandnes musikkråd	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
Driftstilskudd til sang- og musikkorganisasjoner	333 000	333 000	333 000	348 000	348 000
Driftstilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner	700 000	633 000	618 000	633 000	633 000
Driftstilskudd til kulturinstitusjoner*	372 000	385 000	395 000	395 000	395 000
Totalt driftstilskudd	2 480 000	2 325 000	2 431 000	2 417 650	2 324 400
Totalt driftstilskudd faste priser. 2005=100	2 480 000	2 273 641	2 359 259	2 260 532	2 128 389

* Sandnes kunstforening, Sandnes orkesterforening og Kvinnekoret Concentus

Det gis driftstilskudd til tre organisasjoner for voksne begrunnet i den kulturformidling de driver og kvaliteten på arbeidet som utføres. Dette gjelder Sandnes kunstforening, Sandnes orkesterforening og kvinnekoret Concentus. Vedtak om tilskudd til disse gjøres hvert år i utvalgets første møte.

12.1.2 Tilskudd til private bydelshus

Tilskuddet gis til private bydelshus etter inngått avtale. Tilskuddet beregnes etter godkjent driftsbudsjett og aktivitet i forhold til målgruppen frivillige organisasjoner. Tilskuddet forvaltes av Kultur og vedtas av Utvalg for kultur og oppvekst. Det gis tilskudd til delvis dekning av driftsutgifter. Tidligere var det også mulig å få tilskudd til rehabilitering og nybygg. Dette er sløyfet på grunn av budsjett-situasjonen.

12.1.3 Tilskudd til idrettsbygg og anlegg

Tilskuddet gis til bygg og anlegg som bygges, eies og drives av en eller flere idrettsorganisasjoner eller til bygg som leies og disponeres av idrettsorganisasjoner der kommunen ikke kan tilby egnede lokaler. Det forutsettes at de som kan oppnå spillemidler søker om dette.

12.1.4 Tilskudd til husleie i Sandnes kulturhus

Formålet med ordningen er å gjøre det økonomisk mulig for frivillige lokale og regionale organisasjoner, kunstnere, samt institusjoner å bruke Sandnes kulturhus som arena for sine kulturarrangementer, og dermed bidra til vitalisering av kulturlivet i Sandnes. Tilskuddet forvaltes av kulturhussjefen på vegne av kultursjefen. Tilskuddet gis i form av en redusert husleie. Samlet tilskuddsbeløp er på kr 500 000, et beløp som har stått uendret siden 2000. Samtidig ble målgruppen for ordningen utvidet ved tilskuddsrevisjonen i 2005. Maksimum tilskuddsbeløp er kr 40 000. Tilskuddet gis som prosent av husleiekostnadene, normalt 50%, men i 2009 redusert til 35% på grunn av budsjettsituasjonen.

12.1.5 Ungdomspotten

Formålet med tilskuddet er å gi støtte til ungdom under 25 år som ønsker å sette i gang en kulturaktivitet. Det gis tilskudd til oppstart og kulturelle aktiviteter som musikk, bildekunst/foto, film/video, idrettsaktiviteter, teater, dans og andre sceniske og kulturelle uttrykksformer. Tiltakene skal være avgrenset i tid. Maksimum tilskuddsbeløp er kr 10 000. Totalt budsjett for ordningen er kr 45 000. Tilskuddet forvaltes av Fritid.

12.1.6 Tilskudd til rusfrie helgearrangement

Formålet med tilskuddet er å stimulere til opprettelse av og sikre driften av åpne rusfrie helgearrangement for ungdom. Tilskuddet kan gis til frivillige organisasjoner og andre ikke-kommersielle grupper. Tilskuddet gis ikke til ordinære medlemsaktiviteter og gis ikke til aktiviteter som er basert på medlemskap. Tilskuddet forvaltes av Fritid.

12.1.7 Tilskudd til åpne kulturarrangement og kunstneriske prosjekter og produksjoner

Det gis tilskudd til kulturarrangementer som er åpne for alle og som foregår i Sandnes. Arrangørene kan være både profesjonelle og amatører. Videre gis det tilskudd til kunstneriske produksjoner og prosjekter. Tilskuddene forvaltes av Kultur. Beløp over 25 000 behandles av Utvalg for kultur og oppvekst.

Tabell 15: Oversikt over tilskudd til åpne kulturarrangementer og kunstneriske produksjoner og prosjekter 2004 - 2009

	2004		2005		2006		2007		2008		2009*	
	An-tall	Beløp	An-tall	Beløp	An-tall	Beløp	An-tall	Beløp	An-tall	Beløp	An-tall	Beløp
Åpne kulturarr	49	507 600	54	601 150	44	561 200	52	655 300	63	833 800	40	436 900
Kunstneriske prosjekter og produksjoner	8	172 500	4	40 000	10	112 000	18	246 000	15	169 000	5	78 000
Sum		680 100		641 150		673 200		901 300		1 002 800		514 900
Vedtatt budsjett		507 600		557 000		557 000		502 000		502 000		502 000

* Pr 1. august

Tabellen viser en oversikt over gitte tilskudd og vedtatte budsjetter. Merforbruk i forhold til budsjett har dels vært finansiert gjennom ekstrabevilgninger, dels gjennom omdisponeringer innenfor Kulturs budsjett. Fra 1. september i år har kultursjefen stoppet tildeling av tilskudd for resten av året på grunn av budsjettsituasjonen.

12.1.8 Tilskudd til nasjonale og internasjonale idrettsarrangement

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at det arrangeres større idrettsarrangement i Sandnes hvor en kan oppleve konkurranse og idrettsprestasjoner på høyt nivå. Tilskuddet forvaltes av Park og idrett. Tilskuddet tildeles etter søknad for hvert enkelt år.

Tabell 16: Tilskudd til nasjonale og internasjonale idrettsarrangement 2006 - 2009

2006		2007		2008		2009	
Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp
5	166 000	8	85 000	6	116 700	7	201 600

12.2 Tjenesteleveranser

Sandnes kommunes viktigste kulturelle tjenesteytelser til befolkningen gis gjennom kommunens egne kulturinstitusjoner og resultatenheter. Kommunen leverer også tjenester til arrangører og organisasjoner. Dette er tjenester som dels gis av Kommunalteknikk/Sandnes bydrift, av Park og idrett, av kulturskolen og av biblioteket. Det er ikke mulig å tallfeste disse tjenestene samlet, men ved større arrangement kan slike tjenester fort beløpe seg til mer enn 100 000 kr. Kulturskolen gir også musiker-tjenester til Sandnes orkesterforening med ca 2,5 årsverk.

13 EVALUERING AV STRATEGISK KULTURPLAN 2005-2010, UNGDOMSSTRATEGIEN (2007) OG HANDLINGSPLAN FOR SANDNES KULTURSKOLE (2004)

13.1 Strategisk kulturplan

Den strategiske kulturplanen for Sandnes 2005-2010 hadde tittelen *"Byen skapes av god kultur"*. Visjonen var *"Et rikere liv gjennom opplevelse og deltakelse"* og hovedmålet var formulert slik: *"Et variert kulturtilbud skal bidra til en spennende og attraktiv by"*. Det ble i tillegg satt en rekke mål og definert strategier og virkemidler for å nå disse. I det følgende gis en oversikt over mål og tiltak og status for disse.

Tabell 17: Status for gjennomføring av ulike tiltak i gjeldende kulturplan

Målsetting 1:

Sandnes og regionen skal ha et kulturhovedstadsår i 2008 som gir maksimale effekter og varige verdier.

Midler	Mål og tiltak	Status
Kommunen som tilrettelegger	Kulturhovedstadsåret skal være synlig i bybildet og for regionens innbyggere	Skilting på innfartsveier, flagg i gatene, informasjonstavle på Ruten
	Legge til rette for at den nye videregående skolen i Vågen blir den fremste i sitt slag i Norden for utvikling av unge kunstneriske talenter innenfor et bredt spekter av uttrykksformer	Den nye skolen innvies august 2010 med topp fasiliteter og en kapasitet på 800 elever
	Utrede etablering av et fond for videreføring av utvalgte satsingsområder fra Kulturhovedstadsåret 2008	Det vurderes i samråd med Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune et fremtidig samarbeid om prosjekter med hele regionen som nedslagsfelt

Midler	Mål og tiltak	Status
Kommunen som mobilisator og motivator	Informere og motivere lokale kulturmiljøer til å bidra aktivt inn i 2008	Samlinger, gjestebud
	Utvikle kulturhovedstadsprosjekter for hele regionen med utgangspunkt i Sandnes	Regional Arena for Samtidsdans Watercolours Natureventyr Barnas by Fortellersenteret Neighbourhood Secrets Edwards Mareritt
	Bidra til at innbyggerne får et eierforhold til 2008	Kommunal tydelighet og kommunikasjon Kongen og dronningen invitert til forpremieringen i Sandnes
	Stimulere til internasjonalisering av kulturlivet i regionen.	Kulturhovedstadsåret har brakt mange nye aktører til byen på workshops og Vitenfabrikken har mange internasjonale samarbeidspartnere
Kommunen som gjennomfører av egne prosjekter/ tjenesteprodusent	Bygge opp og utvikle eksisterende og nye kulturarenaer på kulturområdet	L54 innvidd som ungdomstilbud Kommunale tilskudd til rocke-, jazz- og bluesklubber Watercolours mm har tatt uterommet i bruk som arena
	Gjennomføre egne Kulturhovedstadsprosjekt	Åpningsseremonien i Sandnes Regional Arena for Samtidsdans Watercolours Natureventyr Barnas by
	Gjennomføre en årlig markering i Sandnes av kulturhovedstadsåret frem til 2008	Det ble gjennomført en markering på Dalsnuten i mai 2005, en konsert med bl.a. The Real Group, men dette ble ikke fulgt ytterligere opp

Målsetting 2:

Sandnes sine kulturarenaer skal være attraktive og tilgjengelige.

Midler	Mål	Status
Kommunen som tilrettelegger	Legge til rette for at flere brukere/nye publikumsgrupper oppsøker kulturarenaer og kulturarrangement	Sandnes har i 2009 for første gang et omfattende program med kulturtilbud til eldre. Den kulturelle spaserstokken mottar støtte fra departementet og bringer kulturopplevelser ut til bo- og aktivitetssentrene
	Gjøre kulturarenaene attraktive for arrangører	Tilskuddordning for leie av Sandnes kulturhus
Kommunen som mobilisator og motivator	Styrke informasjonen om kulturtilbud og arrangement	Innmelding av arrangement i den regionale Kulturkalender i samarbeid med Region Stavanger. Distribueres derfra til media.
	Inkludering gjennom tilrettelegging – ikke gjennom spesialtilbud. Kulturbygg og anlegg i Sandnes skal utvikles med tanke på flerbruksmuligheter og universell tilrettelegging	Sandnes inngikk i et samarbeid med de andre eierkommuner i Stavanger 2008 i prosjektet "Kulturby for alle". Tilgjengeligheten på kulturarenaene ble gjennomgått og forbedret. Vitenfabrikken er universelt tilrettelagt Fritid har bygd opp tilrettelagte tjenester for å gi brukere med spesielle behov tilgang til ordinære kultur- og fritidstilbud
Kommunen som gjennomfører av egne prosjekter/ tjenesteprodusent	Videreutvikle bydelsarenaene for å nå nye grupper	Fritid har i de kommunale bydelshusene lagt til rette for nye brukere og kulturuttrykk
	Revidere ordningen med tilskudd til private bydelshus	Skrevet statusrapport høsten 2006. Tilskuddsrammen økt i 2008 og det legges frem forslag om økt aktivitet i juni 2009
	Vurdere tilskuddsordningen for leie av Sandnes kulturhus	I forbindelse med utferdigelse av nye retningslinjer for tilskudd til kulturtiltak (januar 2006) ble administrasjonen av husleietilskud-

Midler	Mål	Status
		dene lagt over til Sandnes kulturhus selv.

Målsetting 3:

Sandnes skal tilby profesjonell kulturformidling innenfor et mangfold av kunstneriske uttrykksformer

Midler	Mål	Status
Kommunen som tilrettelegger	Stimulere til produksjon og presentasjon av kulturprosjekter med høy kunstnerisk kvalitet	Støttet opp om kulturhusets RAS prosjekt og har fra 2009 gitt ekstra tilskudd til kulturhuset, øremerket profesjonell egenproduksjon av musikkteater KinoKino ny arena på feltet
	Synliggjøre kunsten i bybildet	Det er skapt en katalog og en søkbar database over skulpturene i byen
	Videreutvikle området mellom Rådhuseteateret og Sandnes kulturhus som en kulturakse, i samspill med næringsliv og byutvikling	Langgate 54 har åpnet for forskjellige ungdomsaktiviteter innen musikk og teater og kafeen har blitt en ny møteplass for unge KinoKino åpner første byggetrinn 9. september 2009 i det gamle kinobygg
Kommunen som mobilisator og motivator	Bidra til – og initiere – kulturformidlingstilbud i regi av profesjonelle kulturaktører i Sandnes	KinoKino vil være en naturlig arena for denne typen prosjekter. I kulturhovedstadsåret ble en rekke banebrytende produksjoner fra gjestekompanier vist i Sandnes.
	Utvikle Kunstens hus til en regional arena for ulike kunstuttrykk gjennom tresnittstilling, Rom for kunst, kunstforening, elektronisk verksted, Cinematek m.m.	KinoKino vil bli en regional og nasjonal arena for et mangfold av kulturelle uttrykksformer
Kommunen som gjennomfører av egne prosjekter/ tjenesteprodusent	Videreutvikle Den kulturelle skolesekken med formidlings- og opplevelsestilbud av høy kvalitet	Det har vært jevn aktivitet og også samarbeid med kulturhovedstadsåret
	Sandnes skal ivareta regionale oppgaver på kulturområdet innenfor bl.a. samtidskunst og sceniske uttrykksformer som musikkteater (opera, operetter, musikaler) og dans	Det er sammen med fylkeskommunen iverksatt prosesser som har resultert i søknader til Kultur- og kirke departementet om tilskudd til etablering av et regionalt operaselskap og videreføring av RAS
		Den kulturelle spaserstokken bringer et mangfold av forskjellige uttrykksformer ut til beboerne på boas-ene

Målsetting 4:

Sandnes skal gi rom for kulturell egenaktivitet og utfoldelse, med spesiell vektlegging på barn og unge

Midler	Mål	Status
Kommunen som tilrettelegger	Tilskudsreglementet endres for å oppnå større grad av fleksibilitet, og mindre grad av regelstyring	Nytt tilskudsreglement ble presentert januar 2006
	Videreutvikle IT-baserte kommunikasjonskanaler mot organisasjonslivet	Alle frivillige organisasjoner ligger nå inne på et felles organisasjonsregister
	Etablere en arena for ungdomskultur i sentrum bl.a. for å stimulere unges kulturuttrykk innenfor film, rock, digitale medier m.m.	I Langgate 54 er det innrettet ungdomskafé, en teater- og musikkscene med sceneteknisk utstyr og dessuten øvingslokaler for rockemusikk
Kommunen som mobilisator og motivator	Stimulere til nytenkning innen det frivillige kulturområdet	
	Samarbeid med det frivillige kulturlivet i Sandnes for økt rekruttering av tillitsvalgte og ledere	
Kommunen som gjennomfører av egne prosjekter/ tjenesteprodusent	Styrke samarbeidet mellom kulturskole, fritid, kulturhus, bibliotek, kultur, kulturell skolesekke og "ikke-kommunale" aktører som kunstforening, museum/vitensenter, kino og enkeltkunstnere/utøvere for å gi flest mulig barn og unge anledning til å utvikle seg gjennom kultu-	Det er etablert et kulturnettverk som samler lederne av byens kulturinstitusjoner. I forbindelse med kulturhovedstadsåret ble mange nye samarbeidskonstellasjoner utprøvd

Midler	Mål	Status
	relle ytringsformer	
	Utvikle Kunstens hus til også å bli en arena for egenaktivitet og for annen scenisk kulturformidling	Kunstens hus har blitt etablert med nytt konsept, KinoKino.

Målsetting 5:

Stimulere til historisk bevissthet og identitet blant innbyggerne i Sandnes

Midler	Mål	Status
Kommunen som tilrettelegger	Legge til rette for en prosess fram mot Sandnes sitt 150-års jubileum i 2010	Det er utpekt en jubileumskomiteé og tilsatt en sekretær for komiteen og en produsent Den tidligere direktøren for kulturhovedstadsåret er tilsatt som kunstnerisk konsulent
Kommunen som mobilisator og motivator	Jobbe for at byens historie og kulturminner skal bli en viktig del av Sandnes sin by- og stedsidentitet, bl.a. gjennom bygging av et nytt museum	Kommunen har forsterket sin satsing på kulturvern og bevaring av byhistoriske verdier gjennom opprettelse av en ny stilling som byantikvar
	Synliggjøre byens nærings- og industrihistorie	Byggetrinn 2 på Vitenfabrikken vil ha fokus på dette.
Kommunen som gjennomfører av egne prosjekter/ tjenesteprodusent	Vurdere muligheten for utgivelsen av et byhistorisk verk	I forbindelse med byjubileet i 2010 vil det bli utgitt to bøker – den ene et byhistorisk verk og den andre arkitekturhistorisk

Målsetting 6:

Sandnes ønsker flere bedrifter/arbeidsplasser innenfor kulturnæringer

Midler	Mål	Status
Kommunen som tilrettelegger	Tilrettelegge for at Sandnes skal bli en attraktiv kommune for etablering av kulturnæringer, inkl. kunstneriske virksomheter	Kommunen har bidratt til en strategi- og handlingsplan for 2010-2013 for kulturnæringene i Stavangerregionen
	Samarbeide med grunneiere for å gjøre lokaler tilgjengelige for kulturnæringer	
	Befeste og videreutvikle Sandnes sin posisjon for industrielt design	
Kommunen som mobilisator og motivator	Skape felles arenaer for kultur og næringsliv	I forbindelse med kulturhovedstads-året har det vært mange nye møter mellom kulturaktører og sponsorer/leverandører. Sandnes, Stavanger og Rogaland fylke er verter for bransjetreffet Cartoon Forum i september 2009
	Bidra til at kulturnæringene blir flinkere til å markedsføre sin virksomhet	
	Motivere næringslivet til å bruke profesjonell kulturformidling ved for eksempel kundepleie og representasjon	

13.2 Ungdomsstrategi 2007 – 2010

Ungdomsstrategien gir følgende mål for Fritids virksomhet:

- *Legge til rette for et mangfold av kultur- og fritidsopplevelser*
- *Være med å skape gode nærmiljø i hele kommunen*
- *Være med å skape gode møteplasser og gode opplevelser i Sandnes sentrum*
- *Legge til rette for at kultur og fritidstilbud er tilgjengelige for alle*

Tabell 18: Gjennomføring av tiltak i Ungdomsstrategien

Tiltak	Status
Opprette ungdomsinformasjon med kunnskap om ungdommens rettigheter	Ikke gjennomført

Tiltak	Status
lokalt og internasjonalt samt kompetanse i bruk av nasjonale og internasjonale støtteordninger.	
Aktiv bruk av EUs utvekslingsprogram med utveksling, voluntører etc.	Delvis gjennomført
Utvikle IKT-verktøy for å fremme deltagelse blant ungdom	Gjennomført gjennom opprettelsen av hjemmesiden Oisann
Fritid vil arbeide for at elevrådet får en større medvirkning når det gjelder utforming av innhold på fritidsarenaen.	Gjennomført gjennom deltagelse i YOPRO-prosessen
Utarbeide en opplæringspakke for ungdomsrådet.	Delvis gjennomført
Arbeide for å etablere en småjobbsentral for ungdom i Langgata 54 hver sommer.	Gjennomført
Arbeide for etablering av møteplasser for ungdom i Hana/Austrått/Bogafjell via samarbeid med elevråd og FAU.	Åpen hall i Hana og Austrått. Tilbud på Sør-bø åpner høsten 2009
Kvaliteten på ungdomstilbudet skal være i fokus, og i perioden vil en utrede konsekvenser av en økt innsats på ungdomsfeltet opp mot en eventuell reduksjon av juniortilbudet.	Konsekvensundersøkelse gjennomført
Videreføre erfaringer fra prosjektet InFri ved gjennomføring av AC/DC prosjektet.	AC/DC prosjektet gjennomført i 3 år med gode resultater. Avsluttet på grunn av budsjettsituasjonen.
Sikre informasjonsutveksling med mottakskontoret for flyktninger ved nyankomne flyktninger.	Avsluttet med AC/DC prosjektet
Iverksette grupper/aktiviteter spesielt tilrettelagt for unge flyktninger/ asylsøkere (botid 0 – 5 år) ved behov.	Gjennomført
Bli kjent kvelder for 8. klasser i samarbeid med oppvekstgruppene.	Gjennomført
Alle møteplasser har fokus på mobbing gjennom Barne- og likestillingsdepartementets program.	Gjennomført
Samtalegrupper for jenter og gutter	Gjennomført
Øke aktivitetstilbudet for barn og unge i regi av fritid psykisk helse og fritid utviklingshemmede.	Gjennomført
Gjennomføre egne 2008-prosjekter.	Gjennomført med Barnas by
Konsertproduksjon i L54 og byens uterom.	Gjennomført
Bidra til å styrke samarbeidet mellom Fritid og andre aktører som Kultur, Kulturskole, Bibliotek, Kulturhus og ikke-kommunale aktører gjennom deltagelse i fellesprosjekt som Den kulturelle skolesekken, UKM osv.	Gjennomført
Ungdommens kulturmønstring Rogalandsfinalen	Gjennomført 2007 og 2009
Ungdommens kulturmønstring – Landsmønstring 2008	Ikke gjennomført
Kurs for ungdom i arrangementskompetanse i lyd og lys i L54	Gjennomført
Bidra til at ungdom i Sandnes får et eierforhold til 2008	Gjennomført
Kurs innen et bredt spekter av uttrykksformer i L54	Gjennomført

13.3 Handlingsplan for Sandnes kulturskole (2004)

Handlingsplanen gir følgende hovedmål for skolen:

Sandnes kulturskole er kommunens senter for estetisk undervisning, aktivitet og opplevelse for barn og unge og et faglig ressurscenter for kulturlivet i Sandnes. Skolen skal gi et tilbud til alle barn og unge som ønsker det. Skolens arbeid skal være preget av kvalitet og glede.

Tabell 19: Gjennomføring av tiltak i handlingsplanen for kulturskolen

Tiltak	Status
Større bruk av Sandnes kulturhus som arena for forestillinger	Verken tilskuddsordninger eller budsjett for kulturskolen er endret for å gjøre dette mulig. Problemet blir mindre ved åpningen av ny kulturskole i Vågen.
Generell økning av driftsmidler	Ikke gjennomført
Økning av ekstraressurs	Ikke gjennomført

Tiltak	Status
Avvikling av ventelisten	Ikke gjennomført
Nybygg eller tilbygg til kulturskolen	Gjennomføres gjennom åpning av ny skole i 2010
Utvikling av kulturskolen som kulturfaglig ressurscenter for kommunen	Deltagelse i Den kulturelle skolesekken. Deltagelse i Stavanger2008-prosjekter og i Eventyrsti. Gjennomføring av KOM-prosjekt i samarbeid med Sørbo skole. Gjennomføring av prosjektet Drama i Sandnes.
30% av grunnskolekullet som elever i kulturskolen	Ikke gjennomført. 15,3% av grunnskoleelevene var elever i 2008/2009. (Kilde: GSI, SSB)

13.4 Kommuneplanen

Kommuneplanverket omfatter flere plandokumenter som alle har bestemmelser om utviklingen på kulturområdet. I det følgende gjengis noen føringer for kulturområdet slik de fremkommer i kommuneplanens plandel. Også Miljøplanen og Sentrumsplanen inneholder forslag til strategier og tiltak som gjelder kulturområdet.

Tabell 20: Føringer for kulturarbeid i gjeldende kommuneplan

Dybde-område	Mål	Strategier og tiltak	Status/Ansvarlig
Sunn by – helse, trivsel og miljø for alle	Sandnes vil være et samfunn med gode og likeverdige livsvilkår for alle	Legge til rette for et mangfold av kultur- og fritidsopplevelser for barn og unge	Gjennomføres gjennom en rekke forskjellige tiltak både av kommunen og av frivillige organisasjoner.
		Skape møteplasser og gode opplevelser for barn og unge i Sandnes sentrum	Gjennomføres primært av Fritid, kulturskolen, biblioteket, Sandnes kulturhus og Vitenfabrikken.
		Gi barn og unge mulighet for deltakelse i demokratiske prosesser	Gjennomføres av Fritid i samarbeid med Opp-læring og Kultur
		Legge til rette møteplasser for barn og unge som er politisk og religiøst nøytrale	Gjennomføres av Fritid og frivillige organisasjoner.
	Sunn aldring, dvs at eldre skal ha muligheter til en sunn, trygg og sosialt deltakende livsstil	Iverksette Regjeringens program "Den kulturelle spaserstokk"	Kultur i samarbeid med Levekår. Iversatt fra og med 2009.
Fysisk aktivitet og aktiv livsstil...	En rekke tiltak	Gjennomføres løpende av Park og idrett og andre kommunale organisasjoner	
Næring og kultur	Styrke regionens samlede kompetansebase	Bidra til utvikling av Vitenfabrikken som en sentral FoU-aktør	Gjennomføres av Vitenfabrikken i samarbeid med universiteter og ulike private aktører.
	Sandnes vil være sentrum for kultur, kreativitet og nyskaping	Utvikle et variert kulturtilbud som gir en spennende og attraktiv by med en rekke forskjellige tiltak.	En rekke tiltak. Sandnes kulturhus er styrket. Vitenfabrikken er åpnet. KinoKino åpnes i 2009. Ungdomstilbud i L54. Ulike flerkulturelle tiltak. Støtteordninger for kulturarrangementer. Regionalt samarbeid om opera. Regional Arena for Samtidsdans (RAS). Gjennomføring av Stavanger2008
		Stimulere offentlige aktører, kulturliv og næringsliv til forpliktende og kreativt samarbeid. Utarbeide felles kulturplan med handlingsprogram	Kommunedelplan kultur er under utarbeidelse. Gjennomføres av Kultur i samarbeid med andre aktører
		Bidra til flere bedrifter/arbeidsplasser innenfor kulturnæringer	Andelen sysselsatte i kulturnæringer har sunket i perioden 2001 – 2005. Relativ styrking av Stavanger. Regional strategi- og handlingsplan for kulturnæringer er utarbeidet i samarbeid med Stavangerregionens næringsutvikling. Ansvar: Kultur, Næringssjef.
Sandnes vil være opptatt av å holde byens historie levende	Kulturminner og kulturmiljøer skal bidra til å styrke trivsel, identitet og verdiskaping i Sandnes.	Byjubileum med byhistorisk verk. Gjennomføring av kulturminneåret 2009. Ansvar: Kultur og byutvikling, byantikvar og andre aktører.	

Dybde-område	Mål	Strategier og tiltak	Status/Ansvarlig
Sentrum	Sandnes sentrum vil være et levende og attraktivt regionalt senter, med kompetansekrevede virksomheter, undervisning, handel og kultur.	Videreutvikle Kunstens Hus	Åpning av KinoKino. Gjennomføring av Artists in Residence. Atelierer for bildende kunstnere i Stasjon K. Ansvar: Kultur, KinoKino, Eiendom, Sandnes kunstforening.
		Videreutvikle næringspotensialet som ligger i rock og pop, både for uteliv (klubber), enkeltutøvere og band.	Øvingslokaler og kompetanseheving for utøvere gjennom Langgate 54 og Sandnes kulturskole. Tilskudd til rockeklubb, jazzklubb og bluesklubb. Ingen tiltak spesifikt mot rytmisk musikk som næring er gjennomført. Ansvar: Kultur, Fritid, Kulturskolen, Næringsjef.

Noen av tiltakene er konkretiserte i kommuneplanens dybdeområde "Generelle plantema". Dette gjelder særlig Fritid, mens verken Sandnes kulturskole, Kultur eller Sandnes bibliotek er gitt spesifikke oppgaver i dette dybdeområdet.

14 NASJONALE FØRINGER

Den tradisjonelle oppfatningen er at dette er et område med relativt få statlige føringer for kommunenes arbeid. Selv om dette i et visst mon er sant, så er det slik at de rammer som staten setter for egen politikk i svært stor grad får innflytelse på kulturlivet i den enkelte kommune. Dette gjelder særlig i kommuner som engasjerer seg i profesjonell kulturproduksjon og -formidling.

Følgende tabell viser til lover eller politikkdokumenter som har eller kan få særlig betydning for kulturfeltet. Det er kun tatt med dokumenter som er behandlet i Stortinget:

Tabell 21: Lover og stortingsmeldinger med betydning for kulturområdet

Dokument	Type	Har betydning i Sandnes for
LOV-2007-06-29-89 Kulturlova. Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd) (2007-06-29)	Lov	Hele kulturfeltet, men særlig spørsmål knyttet til produksjon og formidling av kultur, muligheter for kulturell egenaktivitet og kommunens plikt til å ha sakkyndig administrasjon på området.
LOV-1985-12-20-108 Folkebibliotekloven. Lov om folkebibliotek. (1985-12-20)	Lov Med forskrifter	Kommunens plikt til å drive folkebibliotek med gratis utlån og kommunens plikt til fagutdannet biblioteksjef.
LOV-1998-07-17-61 Opplæringslova. Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa.	Lov Med forskrifter	Kommunens plikt til å gi alle i grunnskolealder et kulturskoletilbud. Kommunens plikt til å holde tilfredsstillende skolebibliotek. Organisering av videregående opplæring, inkl ulike estetiske fag.
LOV-1987-05-15-21 Film- og videogramlova. Lov om film og videogram. (1987-05-15)	Lov Med forskrifter	Kommunen som konsesjonsgiver for visning av film i næringsøyemed og for utleie av og omsetning av videogram. Avgift til film og kino og regler for tilskudd til filmfestivaler.
Lov av 28. aug. 1992 nr 103 om pengespill m.v. (pengespilloven).	Lov Med forskrifter	Anvendelse av overskuddet fra Norsk tipping til idretts- og kulturformål.
LOV-1996-06-07-31 Kirkeloven. Lov om Den norske kirke. (1996-06-07)	Lov Med forskrifter	Organisering og finansiering av kirken. Krav om kantor ved hver kirke.
LOV 2008-06-27 nr 71: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)	Lov Med forskrifter	Kommunens plikt til å sette mål for kommunens kulturelle utvikling. Bestemmelser om planlegging for kulturminner. Prosesskrav til planarbeidet.
LOV-1978-06-09-50 Kulturminneloven. Lov om kulturminner.	Lov Med forskrifter	Regler for vern av kulturminner.
LOV-1990-05-18-11 Stadnamn-	Lov med forskrifter	Regler for behandling av navnesaker og om skrivemåten for

Dokument	Type	Har betydning i Sandnes for
lova. Lov om stadnamn	og kommentarer til forskrifter	stedsnavn.
St.meld. nr. 23 (2008-2009) Bibliotek	Stortingsmelding	Melding om ny politikk på bibliotekområdet. Det legges særlig vekt på tiltak for å tilpasse bibliotekene en digital verden. Videre foreslås det et større interkommunalt samarbeid om bibliotek og en større samordning mellom de kommunale og de statlige bibliotekene. Det antydes fremtidige endringer i Lov om folkebibliotek og andre lover på bibliotekområdet.
St.meld. nr. 24 (2008-2009) Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv	Stortingsmelding	Melding om håndtering av digitale kulturminner på tvers av institusjonsgrensene på ABM-området. Meldingen legger særlig vekt på tiltak for langtidsoppbevaring og innsamling og formidling på tvers av institusjonsgrensene.
St.meld. nr. 32 (2007-2008) Bak kulissene	Stortingsmelding	Musikkdramatikk og dans. Fri scenekunst for øvrig.
St.meld. nr. 21 (2007-2008) Samspill	Stortingsmelding	Utvikling av og tilskudd til rytmisk musikk.
St.meld. nr. 8 (2007-2008) Kulturell skulesekk for framtida	Stortingsmelding	Kommunens plikt til å organisere arbeidet med skulesekken – i overensstemmelse med Strategiplanen for kunst og kultur i opplæringa
St.meld. nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle	Stortingsmelding	Om betingelsene for og betydningen av frivillige organisasjoner i kulturlivet og kommunens plikter i forhold til dette.
St.meld. nr. 22 (2006-2007) Veiviseren	Stortingsmelding	Om utvikling av filmpolitikken. Særlig av betydning når det gjelder filmfestivaler og utvikling av filmmiljø over hele landet.
St.meld. nr. 22 (2004-2005) Kultur og næring	Stortingsmelding Med tilhørende handlingsplan	Utvikling av samspillet mellom kultur og næring og av kulturnæringene.
St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014	Stortingsmelding	Rammer for statlig kulturpolitikk.
St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving	Stortingsmelding	Om utvikling av ABM-området.

I tillegg er det våren 2009 lagt frem en stortingsmelding om bibliotek og en om digitale kulturminner. Disse har ennå ikke passert Stortinget, men vil kunne medføre endringer både i omfang av tjenester fra biblioteket, regional bibliotekorganisering og økt samarbeid mellom museer og bibliotek når det gjelder digitaliserte kulturminner.

15 REGIONALE FØRINGER

Rogaland fylkeskommunes føringer gis gjennom fylkesplanen, fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Nord-Jæren, fylkesdelplan for Friluftsliv, Idrett, Naturvern og Kulturvern (FINK) og de enkelte økonomiplaner. Sammen med økonomiplanen vedtas det hvert år et regionalt utviklingsprogram for Rogaland. Innenfor rammene av denne gis det hvert år tilskudd til ulike kulturprosjekter. Hovedsatsingsområdene i innværende RUP er konkurransevne, kompetanse, kommunikasjon og kvalitet. Fylkeskommunen gir tilskudd til forskjellige kulturinstitusjoner i fylket. Av særlig betydning for Sandnes er tilskuddene til museene. Fylkeskommunen er også pålagt viktige oppgaver knyttet til Den kulturelle Skulesekken og formidler statlige tilskudd til og organiserer turneprogrammer for arbeidet. Sandnes kommune har tatt initiativ til dialog med Rogaland fylkeskommune om driftstilskudd til RAS og KinoKino.

Det er i tillegg etablert et administrativt og politisk samarbeid mellom de fire kommunene på Nord-Jæren. Kultursjefene møtes jevnlig og det er etablert et interkommunalt kulturråd med medlemmer fra de politiske utvalgene i de fire kommunene. Rådets vedtak er rådgivende.

Regional handlingsplan for kulturnæringene er utarbeidet av Stavangerregionen Næringsutvikling (SNR). Planen har vært til politisk behandling i alle de deltagende kommunene.

Endelig er eierne av Stavanger2008 i ferd med å utrede en felles oppfølging av viktige elementer i kulturhovedstadsåret.

16 UTFORDRINGER FOR KULTURARBEIDET I SANDNES

Sandnes er en by i sterk vekst og sterk utvikling. Veksten skaper i seg selv nye utfordringer. Befolkningsvekst skaper behov for nye tilbud både i sentrum og i de enkelte bydelene. Men fordi byen ikke bare vokser seg større, men også utvikler seg som samfunn, følges kravene om volumvekst av krav om endring i innhold og kvalitet i kommunens kulturarbeid. Dette er utfordringer som kommunen har møtt gjennom nye tilbud både kvalitativt og kvantitativt. I løpet av de siste 10 årene har byen fått nytt bibliotek, kulturhus og Vitenfabrikken. I september åpnes KinoKino som et nytt formidlingssted for bildende kunst og film.

Satsingen er lagt merke til og har endret omgivelsenes syn på Sandnes. Men de har, sammenholdt med kommunens økonomiske situasjon, skapt nye utfordringer. Den del av ungdomsarbeidet som drives av Fritid er blitt redusert gjennom de siste årene, kulturskolens ventelister øker, biblioteket mangler midler til innkjøp av media og private bydelshus tvinges til et stadig større fokus på inntekts-givende arrangement for å veie opp for reduserte bevilgninger fra kommunen.

Også organisasjonslivet er i endring. Til tross for at befolkningen øker, så synker medlemstallene i barne- og ungdomsorganisasjonene. Dette kan kanskje delvis forklares med stillstand i de kommunale bevilgningene, men det kan neppe være hele forklaringen. Også organisasjonslivet har utfordringer foran seg når det gjelder å tilpasse virksomheten til en ny kulturell virkelighet blant barn og unge.

Sandnes har et sterkt innslag av nye innbyggere fra andre deler av verden. Dette har gått langt mer smertefritt i Sandnes enn mange andre steder, antagelig på grunn av et stramt arbeidsmarked. Men det reiser nye utfordringer når det gjelder kommunens kulturarbeid. Tabla og sitar er like høyverdige instrumenter som hardingfele og klarinett, og det kan ikke være et urimelig krav at kulturskolen også gir slike tilbud til barn og unge. Kulturinstitusjonene våre plikter å gi et tilbud til alle deler av befolkningen og må settes i stand til å gjøre dette.

Men innvandringen gir også utfordringer til mer spesifikt rettet arbeid med sikte på integrering. Noen av kommunens institusjoner kommer tidlig i kontakt med innvandrere. Biblioteket brukes flittig av nye innbyggere fra andre land, og bør styrkes både innholdsmessig og som informasjonsinstitusjon i forhold til disse brukere. Kulturskolen har allerede i dag en rekke elever fra andre deler av verden, men har ikke muligheter til å utvide tilbudet til også å gjelde kulturuttrykk som stammer fra andre deler av verden. Fritid har gjennom flere prosjekter vist at det er både mulig og viktig å nå innvandrerungdom med kulturaktiviteter som virkemiddel.

Selv om de eksisterende bydelene i hovedsak er godt dekket med kulturarenaer, vil det være en utfordring å sørge for at det ved planlegging av nye større kommunale bygg som skoler og idrettshaller legges til rette for lokaler til kultur- og fritidsformål som er godt egnede og er åpne for alle.

Kultur er ikke noe som i hovedsak skal utføres av kommunens egne ansatte. Frie midler er et av de viktigste virkemidlene det offentlige har i sitt kulturelle verktøyskrin. Det har i de siste 10 årene ikke vært mulig å styrke denne siden av kommunens virksomhet. Det rammer både fritidskulturlivet og det profesjonelle kulturlivet. Mens vi i Sandnes i dag har budsjettet med 7,9 kr pr innbygger til åpne kulturarrangement, festivaler og kunstneriske prosjekter og produksjoner, har Stavanger kommune budsjettet med 120 kr pr innbygger til samme formål. Dette er i ferd med å utvikle seg til et vesentlig hinder for kulturell vekst i Sandnes. En bevilgning i nærheten av nivået til Stavanger ville kreve en økning i tilskuddsbudsjettet på over 7 mill. kr. Med dagens budsjetter er det ikke mulig å legge økonomisk til rette for frie grupper og profesjonell kulturproduksjon i Sandnes.

Kultur stanser ikke ved kommunegrensene. Dagens kommunegrenser kan være en utfordring når det gjelder å utvikle deler av kulturlivet. Dette gjelder kanskje spesielt i arbeidet for profesjonell kultur. Samarbeidende kunstnere innenfor ulike uttrykksformer har ofte forskjellige hjemkommuner og vekslende fremvisningsarenaer. Kommuneplanen fastsetter at Sandnes skal prioritere regionalt samarbeid. På kulturområdet har dette gitt seg utslag i samarbeid om etablering av et regionalt operaselskap, deltagelsen i arbeidet med Strategisk plan for kulturnæringene i Stavanger-regionen og etablering av Filmfestivalen Stavanger/Sandnes. Samarbeidet med Stavanger og med Rogaland fylkeskommune er intensivert i de senere årene, men det gjenstår å finne felles ordninger som gjør det enklere, ikke minst for profesjonelle aktører, å finne finansiering og annen offentlig hjelp.

Til tross for kommuneplanens målsettinger om sterkere satsing på kulturnæringene, er den faktiske situasjonen at vi er relativt svake på området, og at denne svakheten trekker hele regionen ned når det gjelder sysselsetting i kulturnæringene. Kunstnerisk virksomhet er på mange måter motoren som driver det øvrige kulturnæringsfeltet. Østlandsforskning sier at *"I en økonomi der opplevelser får økt betydning har derfor kulturnæringene et vekst- og utviklingspotensial både direkte gjennom egen produksjon og indirekte gjennom produksjon av innsatsfaktorer til annen næringsvirksomhet. Det er kulturnæringene som gir opplevelsene innhold og mening"*². Private bidrag og egen inntjening kan ikke erstatte en grunnleggende finansiering av kunstnerisk virksomhet.

Kultur er et område med mange aktører både internt i kommunen og eksternt. Det er derfor viktig å sørge for kommunale verktøy som sikrer en helhetlig og forutsigbar politikk og tjenesteyting på området. Denne planen vil bli et bidrag til å styrke kommunens samlede behandling av kulturfeltet.

---

² Kulturnæringene i Stavanger-regionen – strategi og handlingsplan 2010-2013, s 9

17 TO SCENARIER

Scenarier er forsøk på å beskrive utviklingen på området gitt visse forutsetninger. Under er et forsøk på å skissere 2 ulike situasjoner ved planperiodens utgang.

17.1 Scenario 1: Kommunen har gjennomført en bevisst satsing på kultur over et bredt spekter.

I fremtiden bør Sandnes være kjent som en kulturby. Byens innbyggere identifiserer seg med og er stolte av byens identitet som kulturby. Byens næringsliv ser på byens kulturliv som et konkurransefortrinn og er en viktig samarbeidspartner for byens kulturliv. Forholdet mellom næringsliv og kulturliv er preget av gjensidig respekt og forståelse for partenes egenart og målsettinger. Byen preges av et variert profesjonelt kulturliv innenfor flere uttrykksformer. Særlig er byen sterk innenfor bildende kunst, film, dans og musikkdramatikk hvor den preges av et eksperimenterende og produserende kulturmiljø som har inntatt en nasjonal og begynnende internasjonal posisjon med ankerfeste i Kino Kino og Sandnes kulturhus. Vitenfabrikken er utviklet som et vitensenter og et kulturhistorisk museum av høy nasjonal kvalitet og med et stort antall besøkende fra andre kommuner i regionen. Andelen kulturbrukere i byen ligger høyere enn landsgjennomsnittet.

Byen er også kjent for et aktivt og utviklende barne- og ungdomskulturliv knyttet både til skoler og barnehager, kulturskolen, Vågen vgs, Fritid og fritidskulturlivet. Den er kjent som en barne- og ungdomsby som tar vare på og motiverer ungdommen gjennom aktiviteter og deltagelse. Kommunen er både en viktig aktør og en viktig tilrettelegger på området og er kjent som et nytenkende og utviklende kommune som andre søker råd hos. Kommunen har fritidstilbud i alle bydeler som er åpne for alle uavhengig av livssyn og økonomi. Disse tilbudene er fleksible og oppmuntrer til og arbeider med nye uttrykk og arbeidsformer. Byens fritidskulturliv ser på kommunen som en viktig og påregnelig medspiller både når det gjelder utforming av og innhold i fritidskulturlivet og når det gjelder økonomiske virkemidler samtidig som de føler seg oppmuntret til og satt i stand til selv å videreutvikle sin virksomhet. Deltagelse i fritidskulturliv og organisasjonsliv bidrar til å sette byens innbyggere i stand til å ta aktivt del i byens utvikling og politiske liv og gi dem arenaer for å utforme og fremføre et mangfold av kulturelle og samfunnsmessige uttrykk. Slik fungerer det også som arena for integrering og sosialisering i en by preget av stor tilflytting både fra inn- og utland. Kulturlivet i bred forstand skaper dermed også grunnlag for en styrking av demokrati og samfunnsengasjement i byen. Byens befolkning er fysisk aktiv fordi mulighetene for idrett og friluftsliv er store og preget både av fysisk tilrettelegging og varierte aktivitetstilbud.

Byens uteområder er preget av stor grad av tilrettelegging for kulturell og sosial aktivitet. I alt planarbeid er kulturell og sosial aktivitet, estetisk utforming og bevaring av og formidling av byens kulturhistorie viktige kriterier. Det er lagt stor vekt på et trafikk- og transportsystem som gjør det lett for byens innbyggere å ta del i kultur- og friluftsliv uten bruk av bil.

Byens kulturliv har dannet grunnlag for etablering av nye arbeidsplasser innenfor kulturindustriene og innenfor kulturbasert næringsliv og andelen sysselsatte i dette ligger over gjennomsnittet for sammenlignbare byer. Formelt og uformelt samarbeid mellom byens kulturliv og kulturindustriene og kulturbasert næringsliv har skapt grunnlag for en god sirkel som gir en gjensidig styrking. Kommu-

nen har lagt til rette for dette gjennom gode ordninger for kulturlivet og gjennom å skape arenaer for samarbeid også gjennom spesielt tilrettelagte lokaler.

I regionen er kommunen kjent som en pålitelig samarbeidspartner innenfor kulturområder hvor felles regional innsats er nødvendig. Overfor kulturlivet er det etablert ordninger som gjør det enkelt å få råd, veiledning og økonomisk støtte uavhengig av bosted i regionen og med "en dør inn".

Kommunen som organisasjon er preget av en helhetlig og overordnet forståelse av kultur som strategisk virkemiddel og av sammenheng mellom strategisk forståelse og enkelttiltak. Organisasjonen er klar og tydelig for brukere og innbyggere og gir grunnlag for informerte og reelle prioriteringer. Kommunens arbeid er bygd på kunnskap om og forståelse for kulturlivets arbeidsforhold og arbeidsformer.

17.2 Scenario 2: Kommunen har holdt bevilgninger og innsats på noenlunde samme nominelle nivå som i dag.

Sandnes' posisjon som kulturby er svekket i planperioden. Selv om heller ikke Stavanger har maktet å øke innsatsen vesentlig, gjør forskjellen i utgangspunkt at det meste av profesjonelt kulturliv samles i Stavanger. Etableringen av konserthuset i Bjergsted har ført til sterk konkurranse for Sandnes kulturhus. Det har ikke vært mulig for Sandnes kulturhus å møte dette med større kvalitet eller spesialisering. Dette har ført til at kommunens status som sted for dans og musikkdramatikk er blitt svekket. Kulturhuset har i stadig større grad måttet basere seg på egeninntekter, noe som har ført til et svært kommersielt tilbud og behov for større egeninntekter fra fritidskulturlivets produksjoner. Dette har svekket fritidskulturlivets mulighet til å ta i bruk kulturhuset.

Biblioteket har fått stadig mindre midler til innkjøp av media og har måttet innskrenke litteraturformidlingen til et minimum.

KinoKino har ikke maktet å innta en regional og nasjonal posisjon. Dette har ført til at det ikke har vært mulig å reise eksternt finansiering, og huset er i ferd med å bli en belastning for kommunen. Barne- og ungdomskulturlivet er preget av minimumsløsninger. Det har ikke vært mulig å etablere tilbud i nye bydeler og eksisterende arenaer for fritids-, barne- og ungdomskulturlivet bærer preg av manglende midler til vedlikehold. Kulturskolen har allikevel maktet å holde et brukbart tilbud, takket være satsingen rundt nybygget i Vågen VGS. Ventelistene har imidlertid økt, og høyere egenandeler fører til at kulturskolens elever rekrutteres fra en snevrere del av befolkningen. Arbeidsforholdene for fritidskulturlivet og organisasjonslivet er svekket, samtidig som kommunen har ønsket at organisasjonene skal ta stadig større ansvar. Dette har ført til at ildsjeler har gått lei og at aktiviteten og medlemstallene har sunket.

Med en stadig sterkere etablering av kulturarbeidsplasser i Stavanger, har det ikke vært mulig å skape grunnlag for kulturrelaterte næringer i Sandnes. Andelen sysselsatte innenfor kulturnæringene i Sandnes har derfor sunket ytterligere.

I regionen er kommunen kjent for manglende evne til å dra det regionale lasset. Kravet om økonomisk deltagelse i kulturtilbud i Stavanger øker fordi Sandnes oppfattes som gratispassasjer. Det publikum som benytter profesjonelle kulturtilbud, gjør dette i stor grad i Stavanger.